פולע טאבעלע פון דער מלוכה-לאטעריע זעה 9 זייט

היינט 10 זייטען

opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 234 | לאדז, דאנערשטאג, ו' תשרי תרצ"ג | צענטער יאהרגאנג | Łódź, Czwartek, 6 października 1932 r. | № 234

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע : לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71 — Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

שטרייק אין דער ווארשעווער גאזאווניע

די גאזאווניע איז בעזעצט געווארען דורך מיליטער און פאליציי

.ווארשא, 5 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די ארבייטער און אנגעשטעלטע פון דער ווארשעווער גאזאווניע האבען היינט פערשטרייקט. דער שטרייק איז בעשלאסען געווארען אויף א נאכט-פערזאמלונג פון די גאזאווניע-ארבייטער. גלייך ווי דער שטרייק איז אויסגעבראכען האבען שטארקע פאליציי-אפטיילונגען בעזעצט די גאזאווניע און די כעמישע פאבריק אויף לוואווסקא גאס.

די נאכט-שיכט פון די ארבייטער איז אונטער דער אויפזיכט פון דער פאליציי געבליבען אין דער גאזאווניע ביז איינדערפריה.

ס'זענען אויך אנגעקומען ספעציעלע מיליטער-אפטיילונגען פון סקאזשיסק און מאדלין. די אנפיהרונג פון דער גאזאווניע האט איבערגענומען דער פארוטשניק גיפערט. די פאליציי האט בעקומען א בעפעהל אויף א צוואנגס-אומן צוצושטעלען צו דער ארבייט 31 מייסטערס און 6 אינזשיניירען, וואס זענען בעשעפטיגט אין דער גאזאווניע.

6 א זייגער אין דער פריה האט מען גע-בראנגט אין דער גאזאווניע 26 מייסטערס. די אר-בייטער האבען בעפרייט פון שטרייק עטליכע אר-בייטער, כדי ניש צו פערניכטען דאס שמאטישע פערמעגען. די דאזיגע ארבייטער האט מען נישט אריינגעלאזען און מ'האט זיי ערקלערט, אז אלע אמטען זענען שוין בעזעצט. די קאנצעלאריעס פון דער גאזאווניע זענען געשלאסען.

דער שטרייק איז אויסגעבראכען צוליב דעם וואס דער מאגיסטראט האט געוואלט רייסען לוין.

דער מאגיסטראט איז צוגעטרעטען צו אנגא-זשירען א נייעם פערזאנאל.

א כתיבה וחתימה טובה

ווינשען מיר אונזער ליבע שוועסטער, שוועגערין, ברודער און שוואגער מיט זייערע קינדערלעך

יאהאננא און זיגמונד גאליט
סילוויע און זשאק וויינטרויב
אין ניו-יארק.

רוזשא, פינקוס און ארעק וויינטרויב
ירחמיאל וויינטרויב און פאמיליע
מארקוס פיימאן און פאמיליע

לאדז, תשרי תרצ"ג.

א כתיבה וחתימה טובה

ווינשען מיר אונזער ליבע שוועסטער, שוועגערין, מיין ליבען מאן, פאטער, שוואגער'ס מיט זייער טעכטער'ל

מאניא, יאקוב און סאביטקא גאלדשטיין
און מאריע יודקיעוויטש אין בוענאס-איירעס

רוזשא, פינקוס און אדעס וויינטרויב
פאמיליע ראבינאוויטש
אסתר און אבראם יודקיעוויטש

לאדז, תשרי תרצ"ג.

א בשורה טובה
פאר'ן לאדזער פובליקום!

דערמיט מאך איך בעקאנט די לאדזער יודישע בעפעלקערונג, אז צוליב'ן הערשענדען קריזיס האב איך אין מיין אלט בעקאנט

פיש-געשעפט אויף
58 פילסודסקיעגא 58
(ווסכאדניא) טעל. 165-91

פערקלענערט די פרייזען אויף אלע סארטען פיש ווי:

לעבעדיגע שמאלץ-קארפען נור 2 זל. א קילא

ווי אויך אלע אנדערע סארטען פרישע פיש. צו די ביליגסטע פרייזען.
קומט און איבערציינגט אייך! רעיעלע בעהאנדלונג!

מיט אכטונג פירמע גראסבערג

אינה. פון פיש-געשעפט 58 ווסכאדניא 58. — 6101

לאדזער יוד. הילפס-פעראיין „נותן לחם"
אין לאדז, סאלנא 14.

דערמיט האב איך דעם כבוד מיטצוטיילען אלע מיטגלידער פון דער געז. „נותן לחם" אין לאדז, אז דינסטאג, ב' דחוה"מ סוכות דעם 18 אקטאבער 1932, 6 א זייגער נאכמיטאג קומט פאר די

יעהרליכע גענעראל-פערזאמלונג

פון דער אויבען-דערמאנטער געזעלשאפט מיט פאלגענדע טאג-ארדנונג:

1) ערעפנונג; 2) וואהלען פון א פארזיצענדען און אסעסארען; 3) טעטיגקייטס-בעריכט; 4) בעריכט פון קאסע-בעשטאנד און רעוויזיאנס-קאמיסיע; 5) בעשטע-טיגען דעם בודזשעט אויפ'ן יאהר 1932/33; 6) וואהלען פון א פערוואלטונג; 7) פערשידענעס.

מיט אכטונג צייטווייליגער פערוואלטער פון דער געז. „נותן לחם" אין לאדז.

בעמערקונג: ווען עס וועט נישט קומען די געהעריגע צאהל מיטגלידער, קומט די פערזאמלונג פאר דעמזעלבען טאג 8 אוהר צום צווייטען טערמין ביי יעדער צאהל מיטגלידער. (§ 28). — 6100

אזהרה גדולה!

אין גייערס ראיאן מעג מען שעכטען עופות נאר אויף

4 רזשגאווסקא 4

די שחיטה פון באלוט-זארזשעווסקא 25 איז נבילה וטרפה.

ועד הרבנים עם ועד הכשרות ביי דער יודישער קהלה אין לאדז.

Dr. med.
H. Różaner

הויט- און ווענערישע קראנקהייטען
NARUTOWICZA 9, tel. 128-98
עמפפאנגט פון 8–10 און פון 5–8 אוו.

רעשטען

לאדז, נאוואמיעסקא 5
פראנט, 2-טער שטאק

פערשידענע קאמגארנס
ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער
אויף אנציגער און פאלטענס
ווי אויך די מאדערנסטע דאמען-שטאפען אויף פאלטנס און קאסטיומען
מיט 30% ביליגער

קומט און איבערציינגט אייך, ביי
SZCZĘSLIWY
געדענקט נאר
אין פראנט, II. שטאק

גארדינען-פאבריק

ליימונג: איזאק בער
לאדז, פיעטריקאווער 21

אין צווייטען הויף, ערשטער שטאק.
עמפפעהלט פארהאנגען, קאפעס-ראלעטען, וויטראזשען, צטאמי-נענע, טיולענע, שידעלקאווע, פילע,
די נייעסטע מאדעלען
אין גרויסען אויסוואהל
צו די ביליגסטע פרייזען.

רעיעלע בעהאנדלונג!
קומט און איבערציינגט אייך!

אתרוגים

מובחרים וגם לולבים והדסים
מארץ ישראל און קארפו
מקח השוה על הורט ועניצעל שוין צו בעקומען ביי

עמנואל קאפעלוש,
פלאץ וואלנאשטשי 10. — 6060

אתרוגים מובחרים
לולבים והדסים

פון דער ערשטער קוואליטעט איז שוין צו בעקומען ביי — 7065

„Agrumaria" Sp. z ogr. odp.
Łódź, ul. Kościelna № 1, tel. 133-33.

מודעה לאפרושי מאיסורא

יעדער יוד ברויך זיך שטענדיג אבהיטען פון מאכלות אסורות בפרט אין די הייליגע טעג, זאל יעדער שטרענג מזהיר זיין ביים שיקן שעכטן עופות, צו געהען אין כשר'ע שעכט-הייזער:

ווסכאדניא 43, וואלבארסקא 8, קילינסקיעגא 35.
פאמארסקא 87, זאכאדניא 58, גרינער מארק 9.
יוליוש 38, באלוט צעגליאנא 12, זשגאווסקא 4.

לאדזער ראבינאט עם ועד הכשרות. — 6111

Dr. med.
D. ROZENCWAJG

צוריקגעקעהרט
16 נארוטאוויטשא 16, (פילסודסקיעגא 76)
טעל. 128-74
נעהמט אן פון 9–10 און פון 6–7 אווענד.

ענטשולדיגונג.

איך בעט ענטשולדיגונג ביים פאדסטארשי וואר-גאטש און ביים פערוואל-טונגס-מיטגליד זשארנאווסקי פאר מיין נישט טאק-טישער האנדלונג.

ל. קאזלאווסקי.

פינף גרויסע מלוכות

וועלען זיך בעראַטען אין לאָנדאָן וועגען די דייטשע בעוואפנונגס-פאָדערונגען

לאָנדאָן, 5. (ספּ. טעל.)

דאָס ענגלישע אויסערן־מיניסטעריום האָט פאַרעפענטליכט אַ קאָמוניקאַט אַז ענגלאַנד שטעהט אין קאָנטאַקט מיט די רעגירונגען אין פראַנקרייך, דייטשלאַנד און איטאַליען, כדי זיך צו פאַרזיכערן, אויב די שוועריגקייטען וועלכע זענען ענטשטאַנען אין צוזאַמענהאַנג מיט דייטשלאַנדס אַרויסטריט פון דער ענטוואָפנונגס־קאָנפערענץ וואָלטען נישט געשטערט צו אַ מיינונגס־אויסטויש פון די דאָזיגע מלוכות. דער ענין ווערט איצט אויסגעפאָרשט נאָר ענגלאַנד איז שוין איצט גוטע צוגעזאָגט צונויפצורופען קיין לאָנדאָן אַ בעראַטונג פון די דערמאָהנטע מלוכות כדי זיך אַדורכצושמועסען.

בערלין, 5. (ספּ. טעל.)

דער „שאַרדוש ד'אַפער" פון דער ענגלישער אַמבאַסאַדע, אין בערלין, ניוטאָן, האָט בעזוכט דאָס דייטשע אויסערן־מיניסטעריום און אָפיציעל איינגעלאַדען דייטשלאַנד אויף דער קאָנפערענץ פון די גרויסע מלוכות אין לאָנדאָן.

די דייטשע רעגירונג האָט נאָך נישט געגעבען קיין אָפיציעלען ענטפער, און מאַכט אָפּהענגיג איהר אַנטייל אין דער קאָנפערענץ פון אויספיהרען פערשידענע בעדינגונגען.

לאָנדאָן, 5. (ספּ. טעל.)

די איניציאַטיוו פון דער ענגלישער רעגירונג וועגען צוזאַמענרופען אַ קאָנפערענץ פון די פינף גרויסע מלוכות (ענגלאַנד, אַמעריקא, איטאַליען, פראַנקרייך, דייטשלאַנד), האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע פעראינטערעסירונג אין די פּאָליטישע קרייזען. לויט ידיעות, פון די צייטונגען, האָט העריאָ געשטעלט שטעלען בנוגע דער דאָזיגער קאָנפערענץ פאָלגענדע בעדינגונגען: 1) די קלענע מלוכות דאַרפען געבען זייער הסכמה אויף דער קאָנפערענץ. 2) די קאָנפערענץ וועט נישט אָננעהמען קיין בעזונדערע בעשלוסען נאָר פּראָיעקטען און רעזאָלוציעס, וועלכע דאַרפען בעשטעטיגט ווערען דורך דער ענטוואָפנונגס־קאָנפערענץ. 3) פאַר'ן צונויפרופען די קאָנפערענץ דאַרף דייטשלאַנד פאַרעפענטליכען אַ דעקלאַראַציע, אַז זי וויל אויפריכטיג און לאָיאַל צוזאַמענאַרבייטען מיט דער ענטוואָפנונגס־קאָנפערענץ און 4) די קאָנפערענץ זאָל פאָרקומען אין גענף און נישט אין לאָנדאָן.

אירלענדישער פּרעזידענט דע־וואַלערא

ווערט ענטוזיאַסטיש בעגריסט אין לאָנדאָן

לאָנדאָן, 5. (ספּ. טעל.)

נעכטען איז געקומען פון פּאַריז, קיין לאָנדאָן דער אירלענדישער פּרעזידענט דע־וואַלערא, אויפ'ן וואָקזאַל האָבען זיך פאַרזאַמעלט עטליכע טויזענד אירלענדער, וועלכע האָבען איהם ענטוזיאַסטיש בעגריסט.

די בעראַטונגען פון דע־וואַלערא מיט די מיטגלידער פון דער ענגלישער רעגירונג, הויבען זיך אָן היינט אינדערפריה. דע־וואַלערא וועט אויך אויפגענומען ווערען דורך דעם קעניג. מ'רעכענט אַז איצט וועט קומען צו אַ הסכם אין אַלע שטרייט־פראַגען.

אַרבייטסלאָזע־דעמאָנסטראַציעס אין לאָנדאָן

דער המון אויסגעהאַקט די פענסטער פון די געוועלבער

לאָנדאָן, 5. (ספּ. טעל.)

אין דעם לאָנדאָנער פיר־טעל ווערסטהעם, זענען נעכטען פאָרגעקומען דעמאָנסטראַציעס פון אַרבייטסלאָזע. אַ המון פון צעהן טויזענד מענשען האָבען געפאָדערט צו העכער'ן די אַרבייטסלאָזע אונטערשטיצונגען. די דעמאָנסטראַנטען האָבען אויסגעהאַקט די שויב־פענסטער אין די געוועלבער. די פּאָליציי האָט מען בעוואָרפען מיט ציגעל. די פּאָליציי האָט צוטריבען די דעמאָנסטראַנטען.

שאַרפע קאַמפּאַניע געגען דער פעלקער־ליגע

פיהרט די דייטשע נאַציאָנאַליסטישע פּרעסע

בערלין, 5. (ספּ. טעל.)

די נאַציאָנאַליסטישע פּרעסע האָט אָנגעהויבען אַ שאַרפע קאַמפּאַניע געגען דער פעלקער־ליגע, נישט בעהאַלטענדיג די מפּלות פון דער דייטשער פּאָליטיק אויפ'ן אינטערנאַציאָנאַלען באָדען.

די „בערזען־צייטונג" שרייבט, אַז אין די וויכטיגסטע פראַגען פון דער אויסערליכער פּאָליטיק, האָבען אין גענף דעצידירט פראַנקרייך און ענגלאַנד. די דייטשע רעגירונג וועט קיינמאָל נישט פערגעסען די בעליידיגונג פון ענגלאַנד בנוגע דייטשלאַנד צוליב דער פאַרעפענטליכונג פון דער לעצטער ענגלישער נאָטע.

די „דייטשע צייטונג" זעהט פאַר אַ שנעלען סוף פאַר דער פעלקער־ליגע. אַלע סמנים ווייזען דער דויף, אַז ס'האַלט שוין ביי דער ליקווידאַציע פון דער ליגע. דייטשלאַנד מוז דעריבער זוכען צו לעזען די לויפענדע פּראָבלעמען אויסער דעם גאַנצען פאָרום.

בעלגיעז פּראָטעסטירט געגען דייטשלאַנד

פאַר איינאָרדנען דייטשע מאַניפעסטאַציעס

בערלין, 5. (ספּ. טעל.)

דער בעלגישער פּרעמיער־מיניסטער האָט אויפגענומען דעם דייטשען געזאַנדטען אין בריסעל ד"ר לערכענפעלד, וועגען די לעצטע דייטשע מאַניפעסטאַציעס אין גרעפעלד, וועלכע האָבען פאַרלאַנגט צו פּעראייניגען די קריינען עלפען און מאַלמעדאַ צו דייטשלאַנד.

נאָך דער דאָזיגער קאָנפערענץ איז ערשינען אַן אָפיציעלער קאָמוניקאַט אין וועלכען די בעלגישע רעגירונג פּראָטעסטירט געגען די דאָזיגע מאַניפעסטאַציעס. די בעגריסונגס־טעלעגראַמען פון די דייטשע מיניסטאָרען צו די מאַניפעסטאַנטען, האַלט די בעלגישע רעגירונג פאַר אַ סקאַנדאַל.

מאַרש פון רומענישע וועטעראַנען אויף בוקאַרעשט

זיי פאָדערן מען זאָל זיי אויסצאָהלען אונטערשטיצונגען

דער בעריהמטער דייטשער מאָלער עמיל אָרליק איז געשטאָרבען אין עלטער פון 62 יאָהר.

פּרעמיעס־פערטיילונג פאַר העברעאישע ליטעראַטור און וויסענשאַפט

פון דער זשורי־קאָמיסיע ביי דער יודישער קהלה אין וואַרשא

וואַרשא, 5 (יט"א טעלעפאָניש)

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער זשורי־קאָמיסיע ביי דער קהלה אויף צו פערטיילען די פּרעמיעס פאַר העברעאישער ליטעראַטור און וויסענשאַפט, איז איינשטימיג בעשלאָסען געוואָרען, צו פערטיילען די ערשטע פּרעמיע 1500 זל. דעם דיכטער יעקב כהן. די פּרעמיע פאַר וויסענשאַפט א. ש. הירשבערג פאַר זיין ווערק „די העברעאישע קולטור אין דער תקופה פון תלמוד".

טויטער קערפער פון סקולפּטור באָריס שאַץ

איבערגעשיקט מיט א שיף קיין א"י

ניו־יאָרק, 5 (יט"א טעלעגראַפיש)

נעכטען איז פאָרגעקומען די לויה פון בעריהמטען סקולפּטאָר פון „בצלאל" — באָריס שאַץ. דער טויטער קערפער איז אַ בערגעשיקט געוואָרען מיט אַ שיף קיין ארץ־ישראל.

דער פאָנד איז געשאַפען געוואָרען פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין אַמעריקא.

צום פּאָרט איז געקומען א גרויסער קולם. ס'זענען געהאַלטען געוואָרען טרויער־רעדעס.

פאַר גאָלד, בריליאַנטען,
בּיזשוטעריע
און לאָמבאַרד־קוויטעס
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
איזידאָר פיאַלקאַ, פּיעטריקאַווער 7

Dr. med.
Józef Imich
ספּעציאַל־אַרצט פאַר האַלז, נאָז און אויערן־קראַנקה.
אָרדינאַטאָר פון קרייז־שפּיטאַל א. נ. פּרעז. מאָשטשיצקי.
צוריקגעקעהרט
מאָניושקאָ 1. טעל. 209-97.

Dr. med. ST. HEINRICH
ספּעצ. פאַר קינדער און אינערליכע קראַנקהייטען
פיזיקאַלישע טעראַפּיע
צוריקגעקעהרט
נעהמט אָן פון 11—1 מיטאָג און פון 3—7 אָוונד
פּאָמאָרסקאַ 10, טעל. 147 67.
פאַר אונבעמיטעלטע — הנחות. 8929

Dr. Wajnberg
ספּעציאַליסט פון האַרץ־ און לונגען־קראַנקהייטען
ציגעל־גאַס 11, טעל. 126 02
נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—4 און 8—9 אָוונד.

אויטאָגענישע שווייסונגען
מעטאַל־בעאַרבייטונגען
שלאָסעריי־אַרבייטען
מאַשינען־טיילען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאָנסטאַנטינער 11/13

פּרעזידענט מאַסאַריק וועגען דער לאַגע

וואָס זאָגט ער וועגען די דייטשע פאָדערונגען

בערלין, 5 (ספּ. טעל.)

אין „בערלינער טאַגעבלאַט" איז אָפּגעדרוקט אַ געשפּרעך מיט'ן טשעכישען פּרעזידענט מאַסאַריק וועגען אַקטועלע פּאָליטישע פּראָבלעמען. דער פּרעזידענט האָט אויסגעדריקט זיין איבערצייגונג, אַז נישט דער באָלשעוויזם און נישט דער פאַשיזם האָבען צוקונפט אין דער וועלט.

בנוגע די דייטשע בעוואָפנונגס־פאָדערונגען האָט מאַסאַריק ערקלעהרט, אַז די פראַגע פון בעוואָפנונג און ענטוואָפנונג האָבען אין אייראָפּע אַ וויכטיגע בעדייטונג.

מ'קען נישט מיטאַמאָל אַדורכפיהרען קיין ענטוואָפנונג, ווייל דאָס האָט נישט נאָר אַ מיליטערישע בעדייטונג נאָר אויך אַ ווירטשאַפטליכע.

דער דייטשער קאַמף וועגען מיליטערישער גלייכבערעכטיגונג איז אַ פערשטענדליכער און דאַרף ליקווידירט ווערען אויף אַ פרידליכען אופן צווישען פראַנקרייך און דייטשלאַנד. די איבריגע מלוכות וואָלטען בעגריסט אַזאַ פערשטענדיגונג. מאַסאַריק האָט אויסגעדריקט זיין זיכערקייט, אַז ס'קען קומען צו אַ דייטש־פראַנצויזישע פערשטענדיגונג אפילו אין מיליטערישע פראַגען.

ראַהמען! ראַהמען! ראַהמען! ראַהמען!
אַלע קויפען
נור ביי דער בעקאַנטער פירמע
י. צווייליך
נאַרוטאָוויטשאַ 11
טעל. 135-53.
פאַרוואָס?
ווייל ביי מיר קענט איהר בעקומען אַלע גרויסען ראַהמען צו בילדער, ווי אויך ראַהמען צו גאַרדינען
צו שפּאָט־ביליגע פּרייזען.
—געדענקט די אַדרעס!—

אַנאָנסען אין נייעם פאָלקסבלאַט
האָבּן גרעסטען ערפאָלג!

אויב איהר אינטערעסירט זיך מיט דעם יודישען און וועלט־שאַפען,
דאַרפט איהר לייענען און אַבאָנירען די
„ליטעראַרישע בלעטער"
אילוסטרירטע וואָכענשריפט פאַר ליטעראַטור, טעאַטער און קונסט
דערשיינט אָהן איבעררייס דאָס נייגטע יאָהר אונטער דער רעדאַקציע
פון נחמן מייזיל.
די וויכטיגסטע יוד. שרייבער און קינסטלער בעטייליגן זיך אין די „ליט. בלעטער".
די „ליט. בלעטער" האָבען זיך קונה שם געווען אַלס די בעסטע יוד. צייטשריפט.
פון 1־טען אָקטאָבער בעקומען אַבאָנענטען ביכער־פּרעמיעס.
יעדע וואָך אַ העפט. עס וועלען געגעבען ווערן: י. אָפּאַטאָשו'ס — „די טענצערין", (ראָמאַן), י. י. זינגער'ס — „יאשע קאַלב" (ראָמאַן), א. לעיעלעס — „זיגער און בעזיגטע" (סטאַלין־טראָצקי), יונה ראָזענפעלד'ס — „דאָס לעבען רופט" א. א.
אַבאָנעמענטס־פּרייז: מיט דער ביכער־פּרעמיע:
אַ פערטעל יאָהר — אין פּוילען — 10 גילדען, אין אויסלאַנד — 2 דאָלאַר.
אָהן דער ביכער־פּרעמיע:
אין פּוילען — 5 גילדען, אין אויסלאַנד — 1 דאָלאַר.
אַדרעס: פאַר געלט אין פּוילען: פּ. ק. א. 639.

ענגלישע לייבאר-פארטיי באשלאסען

צו נאציאנאליזירען די גרויס-אינדוסטרי, באנקען און קאמוניקאציע-מיטלען

לאנדאן, 5 (ספ. טעל.)

אויפ'ן קאנגרעס פון דער לייבאר-פארטיי אין לייסעסטער איז געקומען צו אנ'ערנסטען קאנפליקט צווישען דער ראדיקאלער גרופע פון די געוו. מיניסטארען טרעוועליין און מאררים און דער אפיציעלער גרופע, וועלכע ווערט רעפרעזענטירט דורך הענדערסאנען. טרעוועליין האט שטארק אטאקירט הענדערסאנען און האט פארגעלעגט א רעזאלוציע, אז די קומענדיגע רעגירונג פון דער לייבאר-פארטיי, אויב זי וועט דערגרייכען צו דער מאכט זאל גלייך רעאליזירען די סאציאליסטישע הויפט-פאסטולאטען, ווי נאציאנאליזירען די גרויס-אינדוסטריע, קאמוניקאציע-מיטלען און באנקען. הענדערסאן האט זיך א קעגענגעשטעלט דער דאזיגער רעזאלוציע, טענה'דיג, אז זי וואלט געבונדען די הענד פון דער פארטיי-לייטונג. הענדערסאן איז איבערגעריסען געווארען אין מיטען רעדען. טרעוועליינס רעזאלוציע איז אנגענומען געווארען.

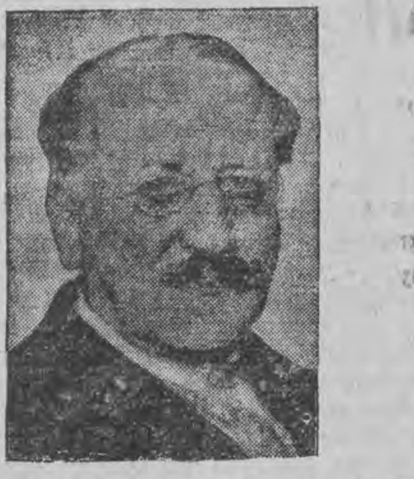

דער דייטשער שריפטשטעלער פעדאר פאן זאבעליץ איז אלט געווארען 75 יאהר.

לארד אלענבי'ס רעדע אויף אנ'אקאדעמיע

צום אנדענקען פון לארד פלומער

לאנדאן, (יט"א). מיטוואך דעם 5-טען אקטאבער, איז אונטער'ן פארזיץ פון פרעזידענט נחום סאקאלאוו פארגעקומען לויט דער איניציאטיווע פון „אנגלא-פאלעסטינע-קלוב" א טרויער אקאדעמיע צום אנדענקען פון פעלדמארשאל לארד פלומער, דעם געוו. הויך-קאמיסאר אין א"י. צווישען אנד. האט געהאלטען א גרויסע רעדע אויף דער טרויער-אקאדעמיע פעלדמארשאל לארד אלענבי.

ווענגען נישט פערקלענערען די צאהל פון די סעסיעס פון דער מאנדאט-קאמיסיע

זשענעווע, (יט"א). אויף דער לעצטער זיצונג פון דער 6-טער (פאליטישער) קאמיסיע פון דער פעלקער-בונד פערזאמלונג האט דער העלענדער פון באראנעסע אנדוואדער ופעפרירט ווענגען א רייה מאנדאט-פראגען. די רעדנער האט בעטאנט די פראגע פון פערקלענערען די צאהל סעסיעס פון דער מאנדאט-קאמיסיע צוליב איינשפארונגס-צוועקן און האט אריינגעטראגען א רעזאלוציע וועגען זיך צו רעכענען א געהעריגע צאהל סעסיעס פון דער מאנדאט-קאמיסיע אין דער צוקונפט.

ווענדונג פון די רוסישע יודען אין פאריז

צום אמעריקאנער יודענטום

פאריז, (יט"א), די פיהרער פון דער יודיש-רוסישער קהלה אין פאריז, הרב אייזענשטאט, באראן אלפרעד גינזבורג, ה' יעפרויקין האבען איבערגעשיקט דורך דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור א ווענדונג צו די אמעריקאנער יודען וועגען ערמעגליכען דעם „היאס" פארטזעצען אין קומענדען יאהר זיין טעטיגקייט לטובת דער יודישער בעפעלקערונג אין מזרח-אייראפא.

דער. יצחק גרינבוים וועלכער געפינט זיך איצט אין פאריז, האט איבערגעשיקט א ווענדונג צום אמעריקאנער יודענטום אין וועלכען ער שילדערט די שווערע לאגע פון די פוילישע יודען און ווייזט אן אז די עמיגראציע איז איצט איינע פון די וויכטיגסטע הילפס-וועגען און דעריבער טאר נישט דער „היאס" איבעררייסען זיין ארבייט.

די מאטיוועס אין אורטייל פון בריסקער פראצעס

זיינען ענדליך פערטיג געווארען

ווארשא, 5 (טעלעפאניש)

ווי מיר דערוויסען זיך, זיינען ענדליך אויסגעפערטיגט געווארען די מאטיוון פון אורטייל אין בריסקער פראצעס, וועלכער האט זיך פערענדיגט דעם 13 יאנואר היינטיגעס יאהר.

די מאטיוון ווערען איצט געדרוקט אין דער מלוכה דרוקעריי און זיי פערנעהמען עטליכע הונדערט זייטען.

נאכ'ן פערעפענטליכען די מאטיוון וועלען די צדדים קענען אפעלירען אין פערלויף פון 7 טעג.

זיצונג פון עקאנאמישען קאמיטעט

ווארשא, 5 (טעלעפאניש).

היינט איז פארגעקומען א זיצונג פון עקאנאמישען קאמיטעט ביים מיניסטארען-ראט. דער קאמיטעט האט אויסגעהערט דעם בעריכט פון דער קאנפערענץ אין שטרעזע און ערלעדיגט א רייה לויפענדע ענינים.

ווי אזוי וועט מען געזונד מאכען די שטאטישע ווירטשאפט?

א נייעם קאמונאלען-שמייער וועט צאהלען יעדער בירגער

ווארשא, 5. (טעלעפאניש).

מיט עטליכע חדשים צוריק איז ביים מיניסטארען-ראט בעשטימט געווארען די קאמיסיע, וועלכע האט געדארפט געפינען מיטלען ווי אזוי געזונד צו מאכען די קאמונאלע ווירטשאפט. די קאמיסיע האט אויסגעארבייט א רייה פראיעקטען וועלכע צילען אריינצוברענגען ארדנונג אין דער פינאנציעלער ווירטשאפט פון די זעלבסטפערוואלטונגען, וועלכע געפינען זיך איצט צוליב'ן קריזיס אין א זעהר טרויעריגען צושטאנד.

לויט די דאזיגע פראיעקטען דארפען פערקלענערט ווערען די אדמיניסטראציע-קאסטען, עס דארף אריינגעצויגען ווערען ארדנונג אין דער פראגע פון שולען איבערנעמען און די שטעט זאלען בעקומען דערויף די געהעריגע פאנדען, ס'דארף אויך פערבייטערט ווערען די קאנטראל איבער די איבערזיכטס-פאסטען, וואס ווערען סובסידירט דורך די זעלבסט-פערוואלטונגען.

ווייטער איז אויסגעארבייט געווארען דער פראיעקט וועגען דעם נייעם אלגעמיינעם קאמונאלען-שטייער. די אלע פראיעקטען וועלען שוין בעטראכט דורך דער רעגירונג.

ליטווינאוו ארויסגעפאהרען קיין עסטרייך

כדי דארט צו אונטערהאנדלען מיט די רומענער

בערלין, 5. (ספ. טעל.)

ליטווינאוו איז ארויסגעפאהרען פון גענף. דער ציל פון זיין רייזע וועט דורך דער סאוויעטישער דעלעגאציע געהאלטען בסוד. פון גוט-אינפארמירטע קוועלען גיט מען אבער איבער, אז ליטווינאוו איז ארויסגעפאהרען קיין עסטרייך, כדי דארט זיך צו טרעפען מיט מאסגעבענדע רומענישע פערזענליכקייטען.

קארטעל-ארטיקלען מוזען ביליגער ווערען

פראפאגאנדע-אקציע אין גאנצען לאנד

ווארשא, 5. (טעלעפאניש). סוף אקטאבער וועט אין גאנצען לאנד פארקומען די אזוי-גערופענע אגראר-וואך. ס'האנדעלט זיך וועגען א פראפאגאנדע אקציע פון די אגראריער-פאסטולאטען צווישען די ברייטע מאסען. בעת דער אקציע וועלען ארויסגערוקט ווערען די לאזונגען פון פערקלענערען די פרייזען פון די קארטעל-ארטיקלען, באהן-טאריפען א. אז. וו.

ס'זענען פעראן טענדענצען צו אגיטירען, אז מען זאל זיך אפהאלטען פון קויפען קארטעל-ארטיקלען בעת דער אגראר-וואך אלס צייכען פון דעמאנסטראציע.

פערחתמעט די דרוקעריי „די וועלט" אין ווארשא

„פאלקסצייטונג" וועט היינט נישט ערשיינען

ווארשא, 5 (יט"א טעלעפאניש) א טעכנישע בוי-קאמיסיע איז נעכטען געקומען אין דער דרוקעריי „די וועלט", וואו ס'דרוקט זיך די בונדישע „פאלקסצייטונג" און פערחתמעט די דרוקעריי. קיין שום מאטיווען האט די קאמיסיע נישט אנגעגעבען. צוליב דעם, וועט היינט די „פאלקסצייטונג" און די „פיסמא צאדזשעננא" נישט ערשיינען.

העכסטע מלוכה-קאנטראל

אפגעגעבען א בעריכט דעם מלוכה-פרעזידענט

ווארשא, 5 (טעלעפאניש).

דער מלוכה-פרעזידענט האט אויפגענומען דעם פרעזעס פון דעם העכסטען מלוכה-קאנטראל ד"ר קושעמינסקי און דעם וויצע-פרעזעס גוגעוויטש. די פרעזעסען האבען דעם מלוכה-פרעזידענט פארגעשטעלט א בעריכט פון דער העכסטער מלוכה-קאנטראל פאר דער בודזשעט-צייט 1931-32.

אזא זעלבען בעריכט האט פרעזעס קושעמינסקי פארגעשטעלט דעם פרעמיער פריסטאר, דעם פינאנץ-מיניסטער זאוואדזקי, סיים-מארשאלעק שווימאלסקי און סענאט-מארשאלעק ראטשקעוויטש.

א כשרות-אינספעקציע אויף פוילישע שיפען

דאנציג, (יט"א). אויף דער בקשה פון דער „גדיניא אמעריקא ליין" האט דער דאנציגער רב הרב סעגאלאוויטש וועלכער האט די השגחה איבער כשרות אין די דאנציגער און גדיניער פארטען, דורכגעפיהרט אנ'אינספעקציע-רייזע אויף די פוילישע שיפען, וואס געהען צווישען גדיניא—לאנדאן, כדי זיך איבערצייגען וועגען דער כשרות-ארדנונג פאר די יודישע פאסאזשירען אויף די דאזיגע שיפען.

היטלעראווצעס שמוגלען געוועהר פון האלאנד

עסען, 5. (ספ. טעל.)

מיט עטליכע טעג צוריק איז אין דיסעלדארף ארעסטירט געווארען דער שמוגלער שימאנסקי, ווי די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, איז דער ארעסטירטער געשטאנען אין דינסט פון די היטלעראווצעס און געשמוגעלט געוועהר פון האלאנד אויף זייער רעכענונג.

אמעריקא וועט אנטיילנעהמען אין דער ווירטשאפטליכער וועלט-קאנפערענץ

רעדע פון אמעריקאנער פרעזידענט הובער

וואשינגטאן, 5. (ספ. טעל.)

בעת זיין נעכטיגער רעדע האט פרעזידענט הובער צווישען אנדערען ערקלערט פאלגענדעס: „איך מוז ווי געהעריג אפשאצען די בערייטונג פון דער סטאבילקייט אין די בעציהונגען אין דער וועלט און צוזאמענהאנג מיט דער עקספאנסיע פון אונזער אגראר-מערק. דאס דאזיגע פראבלעם נעמט ארום דעם וואוקס פון גוטען ווילען, ענטוואפענונג און דערהאלטען דעם שלום, דאס פראבלעם פערלאנגט א רעקאנסטרוקציע פון די קרעדיט-סיסטעמען פון די פעלקער", וועלכע זיינען געוועזען געצוואונגען אפצושטעלען פון גאלד-פאריטעט אדער צו פערקלענערען דעם קורס פון זייערע וואלוטעס".

דאן האט דער פרעזידענט הובער ווייטער געזאגט, אז ער אפראבירט נישט דאס שטרייכען פון די מלחמה-חובות און נישט דעם פארשלאג וועגען קלענער מאכען די צאל-טאריפען, אין איבעריגען פון וועלט-פארטשריט וועט אמעריקע אנטייל נעהמען אין דער ארגאניזאציע פון דער ווירטשאפטליכער וועלט-קאנפערענץ.

אין פינלענדישען ים-אויסגוס איז פארגעקומען א צוזאמענשטויס צווישען א סאוויעטיש אונטער-וואסער-שיפעל מיט א דענישער שיף. דאס שיפעל איז אונטערגעגאנגען. 35 מענשען זענען אומגעקומען.

דער פישער-שטרייק אין דייטשלאנד

הונדערטער טויזענדער קילא פיש פוילען

בערלין, 5. (ספ. טעל.)

דער פישער-שטרייק אין דייטשלאנד פערשארפט זיך, די אינהאבער פון די פישער-פירמען האבען מיטגעטיילט די מאטראסען-פעראיינען, אז די געהאלטען וועלען רעדוצירט ווערען מיט פופצעהן פראצענט.

ס'ווערען געמאכט פרובען צו ליקווידירען דעם שטרייק, אבער ביז איצט אהן רעזולטאט. דער שטרייק ווירקט שעדליך אויפ'ן פיש-האנדעל, אין האמבורג און אלטאנא שטעהען פישער-שיפען מיט 160 טויזענד קילא הערינג, וועלכע מ'קען נישט, צוליב'ן שטרייק, אויסלאדענען. מאסען פיש פוילען.

לאדז, 6 אקטאבער 1932

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז, 6 אקטאבער 1932

די גרעניץ פון דעם בודזשעט

אין פינאנץ־מיניסטעריום ווערט איצט לעבהאפטיג געארבייט איבער'ן צונויפשטעלען דעם פרעלימינאר־בודזשעט פאר'ן קומענדיגען יאהר. אין צוזאמענהאנג מיט דעם און מיט דער פארשטעהענדיגער בודזשעט־סעסיע פון סיים האבען זיך שוין עטליכע מאל באוויזען אין דער פרעסע ידיעות, אז די אלגעמיינע סומע פון די אויסגאבען אויפ'ן קומענדיגען בודזשעט־יאהר וועלען בעטרעפען 2200 מיליאן זלאטעס. אזוי ווי די מלוכה־הוצאות בעטרעפען איצט מאנאטליך אנ'ערך 190 מיליאן, שטעלט זיך די זאך פאר אזוי, אז דער בודזשעט פאר'ן קומענדיגען יאהר וועט בעטרעפען די פאקטישע אויסגאבען פון לויפענדען יאהר. אין הסכם מיט די ערקלערונגען פון ה' סטאזשינסקי, דעם לייטער פון די בודזשעט ענינים, וועט דער בודזשעט פעסטגעשטעלט ווערען אויף דער סומע 2200 מיליאן. דאס וועט זיין די גרעניץ, וואס נידריגער פאר איהר וועט מען נישט קאנען אריבערטרעטען.

עס איז נישט בעקאנט, ווי אזוי וועלען אויסזעהן אויפ'ן פאפיר די איינקונפטען פון דעם נייעם בודזשעט־פרעלימינאר. צוויי זאכען זענען אבער בעוואוסט: 1) די היי־יעהריגע איינקונפטען וועלען נישט איבערשטייגען די סומע פון 1900 מיליאן און 2) אויב מיט דער הילף פון קרעדיט אין באנק פאלסקי, פון ארויסלאזען בילאן און פון פליסיג מאכען די רעשטלעך פון די געלד־זאפאסען וועט מען ווי עס איז נישט בעוויזען צו דעקען דעם היי־יאהריגען דעפיציט, וועלען אין קומענדיגען יאהר די אלע קוואלען זיין פולשטענדיג אויסגעשעפט. די פראגע וועגען דעפיציט אין בודזשעט פאר'ן קומענדיגען יאהר שטעלט זיך דעריבער שוין שארף און אקטועל.

מעגליך, אז די מחברים פון נייעם בודזשעט־פרעלימינאר האבען אין אויסזיכט צו בעקומען אין קומענדיגען יאהר אויף א דריי־פיר הונדערט מיליאן זלאטעס מעהר איינקונפטען, איידער אין לויפענדען יאהר און אז זיי וועלען די געהעריגע סומע אריינשטעלען אין בודזשעט. אבער די ערפאהרונג פון די לעצטע דריי יאהר האט געלערנט סיי די רעגירונג און סיי די געזעלשאפט נישט צו רעכענען זיך מיט די איינקונפט־ציפער'ן פון בודזשעט, נאר זיך צו שטיצען אויף די ווירקליכע רעזולטאטען פון די פריערגעגאנגענע יאהרען. און אט די רעזולטאטען ערלויבען אבסאלוט נישט צו פרעלימינירען די איינקונפטען אויף 2200 מיליאן. נישט בלויז דערפאר, ווייל דאס איצטיגע יאהר וועט בעענדיגען מיט דריי־פיר הונדערט מיליאן ווייניגער, נאר קודם כל דערפאר, ווייל א דאנק דעם אלגעמיינעם פאלען פון די פרייזען און פון פערדינסטען מוזען די איינקונפטען פון דער מלוכה אויך פערקלענערט ווערען.

און אויב די זאך שטעלט זיך פאר אזוי, אויב עס זענען נישט פערהאן קיין מיטלען אויף צו דעקען דעם נייעם דעפיציט פון 400 מיליאן זל., ווערט פולשטענדיג קלאר, אז די אויסגאבען קאנען נישט פערשטייפט ווערען ביי דער גרעניץ פון 2200 מיליאן, נאר אז די גרעניץ מוז געשטעלט ווערען נידריגער.

ארום די אנטיסעמיטישע אונרוהען אין טוניס

טוניס, (יט"א) די פראנצויזישע ליגע פאר קאמף געגען אנטיסעמיטיזם האט ארגאניזירט אין פאריז א מאסען־פערזאמלונג געגען טאלערירען די אנטיסעמיטישע העצע אין טוניס מצד דער פראנצויזישער ציוויל־מאכט. דער פארזיצער פון דער ליגע בערנארד לעקאש האט געשילדערט דעם פערלויף פון די אנטיסעמיטישע אונרוהען און האט אונטערגעשטראכען אין צוזאמענהאנג מיט'ן לעצטען בריף פון פרעמיער הערִיא, אז די יודען אין טוניס האבען קיינמאל נישט געטון קיין שום זאך, וואס זאלען בעליידיגען די געפיהלען פון מוזולמענער. די פראנצויזישע רעגירונג דארף אננעהמען די שטרענגסטע מיטלען, כדי די אנטי־יודישע אונרוהען זאלען זיך שוין מעהר נישט איבער'חזר'ן.

ווי יט"א ווערט געוואויר, האט די פראנצויזישע רעגירונג בעשלאסען ענערגיש צו בעקעמפען די אנטיסעמיטישע אגיטאטארען אין טוניס. אויפ'ן ארט פון איצטיגען גענעראל־רעזידענט מאנסעראן זאל בעשטימט ווערען דער פאליציי־פרעפעקט פון פאריז זשאן טשיאפ.

פאריז, (יט"א) די פראנצויזישע רעגירונג האט בדעה גרינדליך צו ענדערען דעם יורידישען מצב פון יודען אין מאראקא. גלייך ווי אין אלזשיר זאל אויך אין טוניס דורכגעפיהרט ווערען אן אקציע פון פערפראנצויזישען די יודישע עלעמענטען, די יודען זאלען מאסענווייז בעקומען פראנצויזישע בירגערשאפט און אזוי ארום ארויסגענומען ווערען פון דער יוריסדיקציע פון סולטאן און מוזולמענישע געריכטען.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 4, טעל. 90-216

ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוועכע. אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.

צוריקגעקעהרט.

נעמט אן פון 8–2 און פון 5–9 אוונד.

באזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען.

דער דריטער וועג

סודותפולער וועג פון דער ענדעציע צו ראטעווען דאס לאנד פון קריזיס

צווישען די פיהרענדע עקאנאמיסטען פון דער סאנאציע קומט איצט פאר א גרויסע דיסקוסיע איבער דער פראגע וועגען די אופנים פון בעקעמפען דעם קריזיס. דער ביזאיצטיגער אפיציעלער עקאנאמיסט פון רעגירונגס־לאגער, דער געוו. דעפוטאט פראפ. קשיזשאנאווסקי האלט, אז דעם קריזיס קאן מען בעקעמפען דורך א נישט בעדייטענדער דעוואלואציע (אזוי ווי ענגלאנד האט דאס געטון מיט'ן פונט) אהן דעוויזען־בעגרענצונגען, אהן מאראטאריום און אהן אינפלאציע. פראפ. קשיזשאנאווסקי האלט, אז א דעוואלואציע איז א קלענערער שלעכטס, איידער דאס ווייטערדיגע פערשולדיגען זיך אין אויסלאנד און איידער אינגאנצען אויסלעדיגען די קעלערס פון באנק פאלסקי פון די געלד־זאפאסען.

נעגען פראפ. קשיזשאנאווסקי טרעט ארויס דער צווייטער אויטאריטעט פון דער סאנאציע אין עקאנאמישע פראגען, דער געוו. מיניסטער מאטושעווסקי. ער איז ענטשידען געגען דעוואלואציע און וויל בעקעמפען דעם קריזיס מיט אנ'אנדער וועג, וועלכער איז אמת שווערער, דהיינו, דורך קאמף פאר א סטאבילער וואלוטע, דורך אויסהאלטען ביז צו בעסערע צייטען.

אויב פראפ. קשיזשאנאווסקי זאגט זיך אפ פון א שטענדיגער וואלוטע און וויל זיך לאזען אויף די גליטשיגע וועגען פון דעוואלואציע איז עס דערפאר, ווייל ער האלט פאר נישט רעאל און נישט בעגרינדעט דעם אפטימיזם פון מאטושעווסקי'ן. אז עס וועט ווי ס'איז געלונגען אויסצוהאלטען און אויסצוהארען ביז עס וועלען אנקומען בעסערע צייטען.

ארומרעדענדיג דעם שטרייט צווישען די סאנאציע־עקאנאמיסטען, מאכט דער „ראבאטניק“ די בעמערקונג, אז דער אויסגאנג פון שטרייט איז גלייכגילטיג, ווייל עס וועט נישט געלונגען צו בעקעמפען דעם קריזיס אהן ראדיקאלע ענדערונגען פון גאנצען קאפיטאליסטישען סיסטעם. און סיי וועלען עס נישט די, וואס פערטיידיגען דעם קאפיטאליזם.

אין דער דיסקוסיע האט זיך אריינגעמישט די ענדעקישע „גאזעטא ווארשאווסקא“. דאס בלאט האלט, אז צום ציל פיהרט נישט דער וועג פון קשיזשאנאווסקי'ן און נישט פון מאטושעווסקי'ן. דאגעגען איז פארהאן אנ'אנדער אויסגאנג:

„מיר בעהויפטען, שרייבט דאס בלאט פון די ענדעקעס, אז עס איז פארהאן אנ'אויסוועג אהן דעוואלואציע און אהן אויסלעדיגען די קעלערס פון באנק פאלסקי. דאס איז דער וועג פון פונדאמענטאלע ענדערען די איצטיגע ווירטשאפטליכע און נישט־ווירטשאפטליכע פאליטיק, דער וועג פון איינפיהרען און אויסטערליכען צוטרוי“.

דער דאזיגער וועג, ווי עס שטעלט איהם פאר די צייטונג פון דמאווסקי'ן איז אזוי געהיימניספול, אז זיכער איז הינטער די ווערטער גארנישט בהאלטען. דאס איז איינס פון די דעמאגאגישע מיטלען, וואס האבען דעם ציל צו מאכען דעם איינדרוק, אז מ'האט בעהאלטען דאס רעטונגס־מיטעל, נאר מ'וויל נישט פערראטען דעם סוד (טאמער וועט איהם נאך דער געגנער אויסנוצען). די ענדעקעס רעדען זיך דערביי איין, אז זיי האבען עס דעם צוטרוי פון דער געזעלשאפט. אבער דער צוטרוי צו זיי איז זיכער נישט גרעסער ווי דער צוטרוי צו די אנדערע געזעלשאפטליכע גרופירונגען.

די נארישע ערקלערונג פון דער ענדעקישער צייטונג גיט שטאף דעם ארגאן פון דער סאנאציע, דער „גאזעטא פאלסקא“ ביטער חוזק צו מאכען פון די ענדעקישע מאגיקער און פאקירען, וועלכע בעזיצען כלומרשט דעם סוד, ווי אזוי צו ראטעווען פוילען פון קריזיס.

ווי גליקליך, שפאסט די „ג. פ.“, איז פוילען און ווי ארים זענען נעבעך די אנדערע לענדער. מיר האבען אנ'אויסוועג פון קריזיס און זיי האבען נישט, ווייל מיר האבען די ענדעקעס. אבער וואס וועט טון פראנקרייך, ענגלאנד, די פעראייניגטע שטאטען, אט די אלע לענדער, וואס פערמאגען נישט אזעלכע גאונים, ווי סטראנסקי, טראמפטשינסקי, חעלער, איזא מאשטשענסקא, קארפאנטי און די פרוי פאנענקא!

די צייטונג לעגט פאר צו ארגאניזירען אנ'עקספארט פון די ענדעקעס אין אלע לענדער פון דער וועלט צו א צונעגליכען פרייז: קאזשיצקי וועט פערטרעטען מוסאליני'ן, חעלער וועט אויף הינדענבורג'ס ארט זיכער זיך אנ'עצה געבען מיט'ן דייטשען דלות, שיקארסקי וועט אויפ'ן ארט פון העריא'ן ברענגען צו א פראנצויזיש־דייטשער פערשטענדיגונג, באלעסלאוו קאסקאווסקי קאן ווערען רעדאקטאר פון „איזוועסטיא“ און אנ'עצה געבען ווי אזוי צו ראטעווען די פינף־יעהריגע דורך נעקראלאגען, ווייל רויה־שטאף דערצו איז אין רוסלאנד פאראן גענוג, מען דארף נאר דעם שטאף ווי געהעריג אויסנוצען (קאסקאווסקי איז רעדאקטאר פון „קוריער ווארשאווסקי“, די צייטונג, וועלכע לעבט פון נעקראלאגען).

דער קריזיס איז געווארען א נארמאלע ערשיינונג

וואס וואלדעמאראס שרייבט וועגען קריזיס, ליטע, פוילען, קארידאר

אין איינעם פון די לעצטע נומערען פון וואלדעמאראס ארגאן „טאוטאס באלסאס“ איז פערהאן א גרעסערער ארטיקעל פון פראפ. וואלדעמאראס וועגען איניגע אקטועלע פראגען און אין דער ערשטער רייה וועגען עקאנאמישען קריזיס אין דער וועלט.

פראפ. וואלדעמאראס האלט, אז דער קריזיס ווייזט נישט ארויס קיין סימנים, אז ער זאל זיך אמאל ענדיגען. עס זענען פערהאן ערנסטע מיינונגען, אז דער קריזיס האט אונז געבראכט צו „נארמאלע“ צייטען און דעריבער דארף מען גאר נישט ווארטען אויף בעסער'ס.

וואס פאר א סוף דער קריזיס זאל נישט האבען איז היינט אבער קלאר, אז ער וועט מיטברענגען אין דער וועלט פיל עקאנאמישע און פאליטישע שינויים. וואוהין די שינויים וועלען אונז ברענגען קען מען אויך נאך נישט וויסען, אבער עס זענען אויך וועגען דעם פערהאן ערנסטע מיינונגען, אז די ווירטשאפט מוז „דיריגירט“ ווערען, וואס מוז סוף־כל־סוף ברענגען צו א קאמוניסטישער ווירטשאפט אין לאנד.

די ענדערונגען אויפ'ן עקאנאמישען געביט האבען געפיהרט און וועלען פיהרען צו גרעסערע שינויים אין די פאליטישע לעבענס־פארמען. נישט בעריהרענדיג די אלע שינויים, אויף וועלכע מען רעדט פיל, וועלען מיר באר זיך אפשטעלען אויף איינער, וועלכע איז, אפשר פערבונדען מיט'ן גורל פון ליטע.

עס איז בעקאנט די דייטשע טעזע, אז דער ווערסאלער אפמאך, וועלכע איז די דייטשען דיקטירט געווארען, האט זיי שטארק פערעוולה'ט בנוגע די מזרח־גרעניצען און מען מוז אפשאפען דעם פוילישען קארידאר, וועלכער דריקט זיי עקאנאמיש. בנוגע דער קארידאר־פראבלעם האבען די דייטשען שוין נישט איינמאל גערעדט מיט אנדערע מלוכות־קיין אונטערהאנדלונגען וועגען דעם, זענען אבער עד־היום נישט פארגעקומען.

היינטיגען זומער, איז אבער דער קארידאר־פראבלעם שוין געווארען אנ'אביעקט פון אונטערהאנדלונגען צווישען דייטשלאנד און פראנקרייך. בעת דער רעפעראציע־קאנפערענץ אין לאזאן (אין יוני ד. י.) איז די קארידאר־פראגע בעהאנדעלט געווארען, הגם געהיים, אבער שוין אפיציעל.

מען וועט פרעגען, וואס געהט עס ליטע אן, צי דער קארידאר וועט יא זיין אדער נישט? איז דער תירוץ, אז דער גאנצער גורל פון ליטע קען דערמיט פערבונדען ווערען. ווען מען זאל אפנעמען פון פוילען דעם קארידאר, מוז מען איהר דאן מיט אנ'אנדער זאך קאמפענסירען. דער ארגאן פון פראנצויזישען פרעמיער העריא „לא רעפובליק“ האט וועגען דער דאזיגער פראגע אפגעדרוקט א גרויסען ארטיקעל בעת דער לאזאנער קאנפערענץ.

דער אפיציעלער ארגאן פון די ראדיקאלען איז נישט געגען צוריקקעהר פון קארידאר. דער צייטונג איינטערעסירט נאר, פון וואנען און ווי מען זאל קאמפענסירען פוילען. צומבעסטען וואלט געווען, ווען מען זאל דאס קענען טון אויפ'ן חשבון פון רוסלאנד. אין אזא פאל וואלט מען אבער נישט קענען אויסמיידען קיין מלחמה.

אזוי שרייבט וואלדעמאראס. מיר האלטען פאר אונזער זשורנאליסטישען חוב עס צו פערנאטירען.

דער גרויסער צייטונגס־מוזעי אין אאכען

מ'קאן שטודירען די געשיכטע פון דער וועלט, נישט פערלאזענדיג דעם מוזעי

אין אאכען האט זיך געעפענט דער ערשטער מוזעי, וועלכער איז געווידמעט דער צייטונג. די געשיכטע פון צייטונגס־וועזען פאר די לעצטע 200 יאהר איז פארגעשטעלט אין דער מוזעי כמעט אהן פעהלערן.

דאס קערנדעל פון מוזעי איז די קאלעקציע פון אסקאר פאן פארקענבעק, א פריוואטער קאלעקציאנער, וועלכער האט געזאמעלט אין דער גאנצער וועלט אלץ, וואס עס האט געהאט א שייכות מיט'ן צייטונגס־וועזען. דאס איז א רייכער מענש און ער האט אויסגעגעבען ריזיגע סומעס געלד, כדי צו פערפולען זיין קאלעקציע; איז צוליב דעם ארומגעפאהרען אין אלע עקען וועלט, געקויפט צייטונגען און אלץ, וואס עס האט זיך געטראפען וועגען צייטונגס ענינים.

פאן פארקענבעק איז געווען א מענש פון רעכטע איבערצייגונגען און ער האט פיינט געהאט די סאציאליסטישע און אנארכיסטישע פרעסע. דאס געפיהל פון קאלעקציאנער האט איהם אבער געצוואונגען צו קויפען אויך די דאזיגע צייטונגען. אמת, ער האט זיי נישט סארטירט נאר צוזאמען געלעגט אין איין פאק, וועלכען מען האט געפונען נאך זיין טויט אונטער א בארג מיט אלטע צייטונגען. אבער אויך די עקסטרעמע אויסגאבען זענען פארגעשטעלט אין זיין קאלעקציע גענוג פול.

פאן פארקענבעק איז געשטארבען מיט א פאר יאהר צוריק און האט זיין קאלעקציע איבערגעלאזט דער שטאט אאכען. ביים אאכענער שטאטישען מוזעי האט מען איינגעארדענט אנ'אפטיילונג „צייטונגס־מוזעי“ בראש פון וועלכען עס שטעהט א ספעציאליסט, פריוואט־דאצענט ד"ר הערמאן. עס זענען אסיגנירט געווארען מיטלען אויף צו פערפולען די דאזיגע קאלעקציע און איצט פערמאגט דער מוזעי 150.000 עקספאנאטען. דאס איז די רייכסטע זאמלונג אין דער וועלט, וואס איז געווידמעט דעם צייטונגס־וועזען.

די ערשטע וואכען־צייטונג אין דער וועלט האט אנגעהויבען ארויסגעהן אין שטראסבורג אין 1609 יאהר. אין 1610 איז ארויס א וואכענצייטונג אין באזעל, אין 1622 אין לאנדאן, 1626 אין אמסטערדאם, 1631 אין פאריז, אין 1661 אין קראקא, (די ערשטע סלאווישע צייטונג), אין 1672 אין פראג (די ערשטע טשעכישע) אין 1705 אין פעטערבורג.

ביז דער ערשטער העלפט פון 19 יאהרהונדערט פלעגען די צייטונגען אין איירָאפּע ארויסגעהן מעהרסטענטיילס צוויי מאל אין וואך, כמעט עס האבען שוין עקזיסטירט אויך טעגליכע צייטונגען. די ערשטע טעגליכע צייטונג „לייפציגער צייטונג“ איז ארויס אין יאהר 1660. די ערשטע טעגליכע צייטונג אין לאנדאן איז ארויס אין 1702, אין פאריז אין 1777 (זשורנאל דע פארי).

אין אאכענער מוזעי זענען פארגעשטעלט כמעט אלע אהן אויסנאהם פעריאדישע אויסגאבען פון'ם אנהויב פון 18 יאהרהונדערט, נאר עס זענען פאראן א סך עקזעמפליארען פון עלטערע אויסגאבען. די געשעהענישען פון די לעצטע 200 יאהר אין דער וועלט־געשיכטע קען מען שטודירען נישט ארויסגעהענדיג פונם מוזעי.

דער מוזעי איז פערבונדען איצט מיט די גרעסטע צייטונגס־אויסגאבען אין דער וועלט. פון כינע און פון דער דייטשער פראווינץ, פון מאסקווע און סאן־פראנציסקא בעקומט דער מוזעי עקזעמפליארען צייטונגען געדרוקט אויף גוט פאפיר, וועלכעס קען אויסהאלטען יאהר־הונדערטער, וואכענבלעטער, אילוסטרירטע און ספעציעלע זשורנאלען.

די שווערסטע פראגע איז וועגען קאנסערווירען די צייטונגען, וואס זענען ארויסגעגעבען צום סוף פון פאריגען און אנהויב פון לויפענדען יאהרהונדערט, ווען די צייטונגען זענען געדרוקט געווארען אויף פאפיר פון האלץ־מאסע. דאס דאזיגע פאפיר ווערט מיט דער צייט פערוואנדעלט אין שטויב. מען וועט וואהרשיינליך מוזען איבערדרוקען אדער פאטאגראפירען די קאמפלעטען פון די אנפיהרענדע צייטונגען אין איירָאפּע און אמעריקע, כדי זיי זאלען נישט פערפאלען ווערען פאר די דורות.

דער אאכענער מוזעי ארדענט איין אויך

(ווייטער זעה פינפטע זייט).

קליינינקייטען און טעותים
וואס האבען איבערגעקעהרט א וועלט

וואָלט זיך אימיצער געגלויבט, אַז קאָלאָמבוס האָט ענטדעקט אַמעריקאַ איבער אַ טעות? יאָ, מיט 2,000 יאָהר צוריק האָט אַ גריכישער געאָגראַפער געמאַכט צוויי טעותים אין אויסמעסטען די ערד. איין טעות איז מיט צוויי הונדערט יאָהר שפּעטער פּערריכט געוואָרען. דער אַנדערער נישט. איבער אָט דעם טעות האָט קאָלומבוס געפונען אַמעריקע — אַזוי דערקלערט פּראָפעסאָר דעמעטריוס עגינימיס פון אַטען אין אַ בעריכט צו דער פראַנצויזישער אַקאַדעמיע פון וויסענשאַפט. דאָס איז בלויז איינער פון יענע טעותים, וואָס ער רעכענט אויס, וואָס האָבען געהאַט אַ ווירקונג אויף דער געשיכטע פון לענדער און מענשען.

נאָך אַ טעות, וואָס האָט געהאַט אַ גרויסע ווירקונג אויף דער אַמעריקאַנער געשיכטע, איז געמאַכט געוואָרען אינ'ם יאָהר 1777, דעמאָלט איז געווען דער קריג צווישען ענגלאַנד און דער רעוואָלוציאָנערער אַרמעי, וואָס איז אָנגעפיהרט געוואָרען פון דזשאָרדזש וואַשינגטאָן. דער אַמעריקאַנער אַרמעי איז עס נישט געגאַנגען אַזוי פויגעלדיג. וואַשינגטאָן האָט נישט געקאָנט קריגען נישט קיין מענשען און נישט קיין שפּייז. אין יענער צייט האָט ענגלאַנד געפּלאַנט אַנ'אָנפאַל אויף וואַשינגטאָנ'ס סאָלדאַטען פון צוויי זייטען; אָבער גענעראַל האָו האָט זיך אָפּגעהאַלטען פון צו מאַכען אַ דאָפּעלטע אָפּענסיווע. וואָלט ער אָבער נישט געמאַכט דעם דאָזיגען טעות, וואָלט אַמעריקאַ ביז איצט נאָך געווען אונטער ענגלאַנד — אַזוי פּערזיכערען קריגס-עקספּערטען.

און די גאַנצע וועלט וואָלט איצטער געהאַט אַנ'אַנדער פּנים, ווען לואי דער 16-טער וואָלט נישט געווען אויסגעקוקט דורך אַ קליין פענסטערל: ער איז געווען אַנטלאָפען פון פּאַריז, וואו עס האָט געברענט די רעוואָלוציע. ער האָט בעדאַרפט צוזאַמען מיט דער קעניגין צולויפען צו איין רעגימענט, וואָס איז געווען פריינדליך צו דער מאָנאַרכיע. דער רעגימענט וואָלט איהם געוועץ צוגעפיהרט ערגעץ אין אַ פריינדליך לאַנד, פון וואַנען מען וואָלט געווען געשיקט מיליטער אויף אונטערצודריקען די רעוואָלוציע. פליהענדיג מיט דער קאַרעטע פּאַרטאָג, האָט זיך דער פוהרמאַן אָפּגעשטעלט צו בייטען די פערד אויף אַ סטאַנציע, האָט זיך דעם קעניג פּערגלוסט אין יענער רגע אַ קוק טון דורכ'ן פענסטערל אויף דער ליכטיגער וועלט. אַ יונגערמאַן מיט'ן נאָמען דרועי האָט איהם דערקענט. מען האָט די קעניגליכע פּאָר צוריקגעבראַכט קיין פּאַריז, וואו מען האָט זיי אין עטליכע טעג אַרום אָפּגעהאַקט די קעפּ אויף דער גילאָטינע.

און צי וואָלט דען די וועלט נישט געהאַט איין אַנדער פּנים, ווען אַלעקסאַנדער דער גרויסער וואָלט געווען געלעבט נאָך אַ צוואַנציג אָדער דרייסיג יאָהר? אָבער די גריכישע דאָקטוירים האָבען געמאַכט אַ טעות. זיי האָבען געמיינט, אַז אַלעקסאַנדער איז קראַנק געוואָרען אויף אַ היץ-שלאָפקייט, כאָטש אין אמת'ן איז ער גאָר קראַנק געווען דערפון, וואָס ער האָט געטרונקען וואַסער אין דער מדבר. דאָס דאָזיגע וואַסער ווירקט ביז היינט שלעכט אויף מענשען, וואָס זענען צו דעם נישט צוגעוואוינט. אָבער היילענדיג אַלעקסאַנדער'ן אויף אַ היץ-קראַנקהייט, האָבען איהם די דאָקטוירים געטריבען פאַר דער צייט פון דער וועלט. ער איז אַלט געווען עטליכע און דרייסיג יאָהר, ווען ער איז געשטאָרבען. דער היסטאָריקער בעהויפּטען, אַז ווען נישט אָט דער טעות פון די דאָקטוירים, וואָלט ער געלעבט נאָך צוואַנציג אָדער דרייסיג יאָהר, לויט זיין געזונד-צושטאַנד.

א לאָטעריע=שפּיל צו געווינען מענער

רייכע אויסלענדישע דאַמען, בעזונדערס פון ענגלאַנד און אַמעריקע, וואָס שלעפּען זיך אַרום אין די פּאַריזער נאַכט-קלובען, זוכענדיג שאַרפע און אויסערגעוועהנליכע איבערלעבונגען, האָבען לעצטענס געפונען אַ נייעם סאָרט פּערוויילונג — אַ לאָטעריע-שפּיל, וואָס דער געווינס איז אַ בחור, מיט וועמען מען קאָן טאַנצען און פּערברענגען עטליכע שעה פון פּערגעניגען.

די עטליכע שעה פּערגעניגען קאָסטען אַזאַ דאַמע אָפּ אַ פּערמעגען מיט געלד, און גאַנץ אָפט פּערלירט זי דערביי איהר צייהרונג און אַנדערע ווערטפולע זאַכען און נישט זעלטען אויך איהר רעפּוטאַציע. פּאַקטיש איז די דאָזיגע לאָטעריי-שפּיל אַוועק אַזוי ווייט, אַז די פּאָליציי האָט זיך גענומען אַריינמישען און האַלטען אַנ'אויג אויף די פּלעצער, וואו די דאָזיגע לאָטעריי צעטלען ווערען געצויגען צום ווינציגסטען איינמאָל אַ וואָך.

שוין יאָהרען לאַנג ווי איך בין גוט בעקאַנט מיט דער אונטער-וועלט פון פּאַריז, פאַר דער צייט האָב איך שוין בייגעוואוינט אַ סך אויסטערלישע דערשיינונגען וואָס כאַפּען אַרום דעם עולם ווי אַ שגעון. אָבער גאָר קיינמאָל פריהער איז מיר נישט אויסגעקומען צו זעהען אַזאַ משוגעת, ווי די „לאָטעריע דע זשיגאָלאָ" (די לאָטעריי מיט די זשיגאָלאָס). אָט דער לעצטער נייעסטער שגעון האָט אַרומגעכאַפּט יענע קאַבאַרעס און אַנדערע נאַכט-קלובען, אין וועלכע עס פּערברענגען אַ קלאַס רייכע דאַמען, בעזונדערס אַמעריקאַנישע און ענגלישע, וואָס זוכען שטענדיג אוואַנטיורעס מיט מענער פון דעם מין.

די פּרויען פון דעם סאָרט זוכען געוועהנליך זיך צו בעקענען מיט יענעם סאָרט מענער, וואָס זענען בעקאַנט אַלס „דזשיגאַלאָס" אָדער פּראָפעסיאָנעלע קאַוואַליערען, וואָס פאַר גוט בעצאָהלט זענען זיי גרייט צו פּערברענגען מיט אַ דאַמע עטליכע שעה אין אַ קאַבאַרע, טאַנצען מיט איהר און געהען דערנאָך אויס מיט איהר.

דער לאָטעריי שגעון האָט זיך אָנגעהויבען אין איינעם פון די נישט זעהר אָנשטענדיגע נאַכט-לאָקאַלען אויף דער דרום זייט פון דער סען, און ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט פאַר אַזאַ ערפאָלג, אַז מען האָט איהם גענומען נאָכטון אין די בעסערע קאַבאַרעס.

די פּראָצעדור איז אַנ'איינפאַכע. אין יעדען נאַכט קלוב איז פּערהאַן אַ בעשטימטע צאָהל „דזשיגאַלאָס". איטליכער פון די דזשיגאַלאָס, וואָס איז פּער בונדען מיט דעם לאָקאַל, קריגט אַ נומער, און לויט דער צאָהל דזשיגאַלאָס אַזויפיל לאָטעריי צעטלען ווערען פּערקויפט יענעם אָוונט. יעדע כלי וואָס געפינט זיך אין לאָקאַל קאָן קויפען איינעם אָדער מעהר צעטלען, די פּרייזען זענען פון פינף ביז צוואַנציג פראַנק פאַר אַ צעטעל. שפּעטער ווען די נומערען ווערען געצויגען, ווערען זיי אויסגערופען און די דאַמע קריגט פאַר אַ פּרייז יענעם כראָבר, וואָס איז בעצייכענט מיט דעם זעלביגען נומער, וואָס געפינט זיך אויף איהר צעטעל.

אָבער דאָס מיינט נישט, אַז די דאַמע מוז געהען פּערברענגען און טאַנצען מיט יעדען דזשיגאַלאָ וואָס זי געווינט. ווען דער נומער ווערט אויסגערופען, האָט די דאַמע די ברירה צו בעקוקען דעם בחור און זעהען צי ער געפעהלט איהר. געפעהלט ער איהר, ווערט ער איהר קאָמפּאַניאָן פאַר יענער נאַכט. געפעהלט ער איהר נישט, לאָזט זי איהם שטעהן און פּרובט איהר מזל אַ צווייטען מאָל, אָדער זי בעגנעט זיך יענע נאַכט אָהן אַ קאַוואַליער.

געפעהלט איהר דער בחור, וואָס דער גורל האָט איהר צוגעשיקט, לאָזט זי וועגען דעם וויסען דעם פּערוואַלטער, דער פּערוואַלטער ברענגט שוין דאָס פּאָרעל צוזאַמען ביי איין טישעל, וואו די קריגען פריי אַ פלאַש שאַמפּאַניער. פאַר דעם איבעריגען וואָס ער בעשטעלט, מוז די דאַמע בעצאָהלען.

איינער פון די כללים פון דעם שפּיל איז, אַז די דאַמע וואָס קויפט דעם צעטעל האָט אַ ברירה צו זאָגען אויב זי וויל פּערברענגען מיט דעם בחור וואָס זי האָט „געוואונען" צי נישט. דער דזשיגאַלאָ אָבער האָט נישט קיין ברירה. ער מוז יענע נאַכט טאַנצען און פּערברענגען מיט יעדער דאַמע, וואָס „געווינט" איהם, צי זי געפעלט איהם יאָ, אָדער נישט.

דער דאָזיגער נייער שגעון האָט זיך אַזוי פּערשפּרייט, אַז יענע קאַבאַרעטען, וואָס האָבען איינגעפיהרט די דזשיגאַלאָ-לאָטעריי'ס מאַכען געוואַלדיגע געשעפטען.

אַזוי ווי די דאַמע וואָס זענען פּערכאַפּט געוואָרען פון דעם נייעסטען שגעון זענען צום מעהרסטען רייכע ענגלענדערינס אָדער אַמעריקאַנערינס, האָבען זיך אַ היבש ביסעל חברה לייט פון דער אונטערוועלט פּערשריבען אין די נאַכט לאָקאַלען אַלס „דזשיגאַלאָס". די געוועהנליכע דזשיגאַלאָס בענוגענען זיך הערמיט, וואָס זיי קריגען אַ גוטען מאָלצייט און אַמאָל נאָך אַנ'עקסטרא פאַר פראַנק אין קעשענע פאַר דעם פּערגעניגען, וואָס זיי פּערשאַפען די רייכע דאַמען. די דזשיגאָלאָס פון דער אונטערוועלט שטעלען זיך אָבער מיט דעם נישט צופרידען. זיי זענען אויסען עפּעס מעהר. זיי זוכען צו בענוצען זיך מיט אָט די געשלאָסענע בעקאַנטשאַפטען כדי שפּעטער צו קאָנען בעראַובען די דאַמען וואָס זיי אונטערהאַלטען. און וויל עס האָבען זיך אין דעם „געשעפט" אַריינגעכאַפּט פּראָפעסיאָנעלע גנבים און רויבער, האָט די פּאָליציי גענומען האַלטען אַנ'אויג אויף די אַלע פּלעצער וואו די דאָזיגע לאָטעריי'ס קומען פאָר.

ל. באָוניק.

די יודישע שול אויף אוקראינע

מאָסקווע (יט"א) אויפ'ן סמך פון אַנ'איבערזיכט פון די יודישע שולען אויף אוקראינע דורך ספּעציעלע „טייגאַדעס" שטעלט פעסט דער באַרקאָווער „שטערן", אַז די שולען זענען ווירקליך „סאָוויעטישע אַרבייטס-שולען" און אין אַ סך שטעטלעך דינען זיי אַלס מוסטער פון די איבעריגע שולען.

די שולע ווערט געזאָגט אין בעריכט, האָט אַרומגעכאַפּט כמעט אויף 100 פּראָצענט די קינדער פון שול-עלטער. אַ דאַנק דער גוטער פּעדאַגאָגישער און געזעלשאַפטליכער אַרבייט, וואָס ווערט געפיהרט אין שול, און אַ דאַנק דעם, וואָס די שול ווערט גוט בעזאָרגט איז די שול-בעציהונג פון אַ סך עלטערען צו דער יודישער שול פּערשוואונדען. פיל איז אויפגעטון געוואָרען אויף דעם געביט פון אַנטי-רעליגיעזער און אינטערנאַציאָנאַלער דערציהונג. די יודישע שול — ווערט געזאָגט אין בעריכט — האָט פונאַנדערגעוויקעלט אַ געזעלשאַפטליך-קולטורעלע אַרבייט אין פאַבריק און קאָלכאָז, אין האַנדווערקער-וואַרשטאַט און אין דער אַרומיגער כראַלעטאַרישער סביבה בכלל, טוידענדער עלטערע שילער בעטייליגען זיך אין ליקווידירען דעם אַנאַלפאַבעטיזם, אין דער אַרבייט פון די אַרבייטער-קלובען, ביבליאָטעקען, דראַמאַטישע קרייזען א.א.וו.

די שול מאַכט גרויס דערפאָלג אויפ'ן געביט פון פּערפּאַגאַנדירען די עלטערען און פּערבינדען די שול מיט דער היים.

אין אַ סך שטעטלעך זענען די 4-יאָהריגע שולען פּערוואַנדעלט געוואָרען אין 7-יעהריגע און אין גרעסערע שטעט הויבען אָן די 7-יעהריגע שולען פּערוואַנדעלט צו ווערען אין 10-יעהריגע.

צווישען די פעהלערען, אויף וועלכע עס ווייזט אָן דער בעריכט, ווערט דערמאָנט, אַז אין אַ סך ערטער ווערט נישט געזאָרגט פאַר דער שול ווי געהעריג. די שולען האָבען שלעכטע געביידעס, די לעהרער ווערען שלעכט פּערזאָרגט, עס פעהלען לערן-ביכער און לעהר-מכשירים א.א.וו.

ווידוי=אַרטיקעל פון עמיל לודוויק
א נייע יודיש=פראַנצויזישע צייטשריפט אין גענף

זשענעווע (יט"א) אונטער דער רעדאַקציע פון דעם יודיש-פראַנצויזישען שריפטשטעלער יהושע יהודה האָט אין זשענעווע אָנגעהויבען צו ערשיינען אַ נייער יודישער מאָנאַטשריפט א. נ. „די יודישע רעווי פון זשענעווע" אין אַ רעדאַקציאָנעלען לייט-אַרטיקעל פאָרמולירט ה' יהודה דעם כאַראַקטער און די צילען פון דער נייער צייטשריפט, וואָס וויל זיין אַנ'אָרגאַן פאַר די זוכענישען פון אַ מאָדערנער סינטעזע פון דעם יודישען געדאַנק און וויל גלייכצייטיג קעמפען געגען דעם מאַראַלישען אָסטראַציזם, פון וועלכען עס ליידט דאָס יודישע פאָלק און פון וועלכען דער אַנטיסעמיטיזם איז בלויז אַ בולטער סימפטאָם. די צייט שריפט וועט זיך אויך בעמיהען אויפצוקלערען די אינטערנאַציאָנאַלע קרייזען וועגען די יודישע פּראָבלעמען. די צייטונג זאָגט צו צו זיין אונפּאַרטייאיש און געבען אָרט אַלע ריכטונגען פון יודישען געדאַנק.

אין ערשטען נומער פון דער מאָנאַטשריפט זענען ערשינען אַרטיקלען פון אַנדרע סאַפּיר, סטעפאַן צווייג, יהושע יהודה א. אנד. אַ בעזונדערען אינטערעס האָט אַרויסגערופען דער אַרטיקעל פון עמיל לודוויק, וואָס שטעלט מיט זיך פאָר אַ פּערזענליכען ודוי און גלייכצייטיג אַ שאַרפען אָנגריף אויף דעם אַנטיסעמיטיזם אין דייטשלאַנד.

עמיל לודוויק שרייבט אין זיין אַרטיקעל צוו. אַנד. עס איז די ריכטיגע צייט פאַר אַרויסגעבען אַ נייע יודישע צייטשריפט, פון אַלע זייטען דראָהט געפאַהר. אויב ווען עס איז, מוזען זיך איצט ענדליך די יודען אויף דער גאַנצער וועלט פּעראייניגען. איך ערקלער דאָס מיט אַ אַגרויסען ערנסט, ווייל איך בין אין דער בעוועגונג אַ נייער מענש. ביז'ן 40-טען יאָהר פון מיין לעבען האָב איך קוים געוואוסט, אַז איך בין אַ יוד. די ערמאָרדונג פון ראַטענו האָט מיר ערשטער אַלס ערשטער צייכען. איינגע טעג נאָכדעם בין איך אַרויסגעטרעטען פון דער קריסטליכער קירכע, צו וועלכער איך האָב פאַרמעל געהערט און האָב עפענטליך מיטגעטיילט, דאָס איך געהער צו אַ שטאַם, וואָס ווערט איצט מעהר ווי אַמאָל פּערפאָלגט, ווי ווייט מיין האַרץ און גייסט זאָלען נישט זיין פון ביידע טעסטאַמענטען, האָב איך זיך דאָך ענטשלאָסען עפענטליך צו אַנערקענען מיין אָנגעהעריגקייט צו דעם דאָזיגען שטאַם. דאָס וואָס האָט מיט 10 יאָהר צוריק געקלונגען ווי אַ וואָרנונג ווערט היינט פּערווירקליכט. אַלע קולטור ווערטען, וועלכע יודען האָבען געשאַפען פאַר דער דייטשער מוזיק, ליטעראַטור, טעאַטער און מאַלעריי, ווערען דורך אַ רויהען המון. איך האָב שטודירט פיל גרויסע מענער פון דער פּערגאַנגענהייט און געגענוואַרט און האָב קיינמאָל צווישען די נישט געפונען קיין אַנטיסעמיט. נאָר אין דייטשלאַנד הערשט די דאָזיגע פעסט. ווען מען פּערגלייכט דעם סכום קולטור-ווערטען, וועלכע עס האָט געשאַפען אַ מיליאָן יודען מיט דעם, וואָס עס האָבען געשאַפען 61 מיליאָן „אַרישע" דייטשען, דאַרפען אייגענטליך די דייטשען זיך שטאַרק אָנשטרענגען, כדי צו פּערווירקליכען די גלייכבערעכטיגונג. מיר קענען די דאָזיגע קראַנקהייט בעקעמפען נאָר דאַן, ווען מיר וועלען זיך ענטשיידען אָבגרעניצען פון די, וועלכע ווילען זיך פון אונז אָפּטיילען".

וואונדער פון דער נאַטור
ליבע ביי אינזעקטען

איינער פון זי כוחות, וואָס בעוועגט די טעטיגקייטען פון אַלע לעבעדיגע בריאים, איז די שטרעבונג צו געשלעכטליכער פּאָרונג. דער צוועק פון אָט דער שטרעבונג איז, אַז קינדער זאָלען געבוירען ווערען, אַז אַ נייער דור זאָל אויפקומען, כדי די עקזיסטענץ פון דעם בעטרעפענדען מין אויף דער ערד זאָל אָנגעהאַלטען ווערען.

אָבער אָט די שטרעבונג איז נישט קיין איינפאַכע; דער אויסדרוק פון אָט דער שטרעבונג איז זעהר אַ קאָמפּליצירטער. ווייל סאַי „זי", און סאַי „ער" זענען נישט נאָר פּעראינטערעסירט, אַז קינדער זאָלען געבוירען ווערען — יעדער פון זיי איז אין דער זעלבער צייט אויך פּעראינטערעסירט, אַז די קינדער זאָלען געבוירען ווערען די שטאַרקסטע, די געזונדסטע, די נאָרמאַלסטע, כדי זיי זאָלען קאָנען מיט מעהר ערפאָלג אָנפיהרען דעם קאַמף פאַר'ן לעבען.

אָבער געזונטערע און נאָרמאַלע קינדער קאָנען געבוירען ווערען פון געזונטערע און נאָרמאַלערע עלטערען, און דעריבער איז יעדער „ער" פּעראינטערעסירט צו פּאָרען זיך מיט דער בעסערער, געזונטערער און נאָרמאַלערער „זי"; און יעדע „זי" איז פּעראינטערעסירט צו פּאָרען זיך מיט דעם בעסערען, געזונטען, נאָרמאַלערען „ער".

ביי מענשען דריקט זיך עס אויס אין דעם, וואָס יעדער מאַן זוכט די שעהנערע פרוי, און די שעהנערע פרוי איז די קערפּערליך- און גייסטיג - נאָרמאַלערע, און איהרע קינדער וועלען זיין די נאָרמאַלערע. פון צוויי פרויען—איינע אַ שעהנע, אָבער מיט ווייניג לעבען און וויטאַליטעט, און די צווייטע איז נישט אַזאַ שעהנע, נאָר פול מיט לעבען און קראַפט — וועט די צווייטע זיין מעהר רייצענד, מעהר אָנציהענד פאַר מענער, ווייל זי, די צווייטע, וועט געבוירען די בעסערע, נאָרמאַלערע קינדער. און אַזוי ווי אויף דער שעהנערער פרוי און געזונטערער מאַן זענען פאַראַן מעהר בעלנים, קומט צווישען זיי, צווישען די בעלנים פאַר אַ קאָנקורענץ, און יעדער פון זיי זוכט זיך אַמשענסטען אויסצופיינען — מיט שעהנע רייד, שעהנע מאַניערען און שעהנע אויפפיהרונגען — געגען דעם פאַרשטעהער פון צווייטען געשלעכט.

דאָס זעלבע קומט אויך פאָר צווישען די חיות, פויגלען, אינזעקטען און אנדערע לעבעדיגע בריאים. דאָרטען זענען די אויסדרוקען פון ליבע און אייפערזוכט אַ סך איינפאַכער, דערפאַר אָבער אַ סך ברוטאַלער. און געוועהנליך קומט עס פאָר אַזוי: אַרום דער „זי" הויבען אָן אַרומטאַנצען עטליכע מענער, און יעדער פון זיי זוכט זי צו געווינען אויף זיין זייט דורך געזאַנג, קראַפט, גראַציעזע טענץ און בעוועגונגען. און דאַן קאָן צווישען די מענער אויסברעכען אַ פּערביטערטער קאַמף. אַלס רעזולטאַט פון דעם קאַמף ווערט דער שוואַכערער אָדער פאַלען, אָדער אָפּטרעטען; און מיט דעם שטאַרקערען פון זיי וועט זיך די „זי" פּאָרען.

אַ גרופּע גרילען צוויי מענער און אַ פרוי. ביידע מענער האָבען זיך גע'שדכנ'ט צו איהר. איז צווישען זיי אויסגעבראָכען אַ פּערביטערטער קאַמף. ענדליך האָט איינער פון זיי, דער שוואַכערער נאָכגעגעבען און זיך צוריקגעצויגען, איז דער זיגער איהם נאָכגעגאַנגען און טריאומפירענדיג געגרילט, אָדער נאָכגעזונגען.

אמת — ביים זיגער זענען אין דעם קאַמף די פליגעל צובראָכען געוואָרען; ער איז אַרויס אַנ'ערגסט פּערוואונדעטער פון דעם קאַמף, ער איז אָבער דער שטאַרקערער. דער געזונטערער. דער צווייטער גריל, איז אַרויס מעהר גאַנץ פון דעם קאַמף; ער האָט זיך אָבער אונטערגעגעבען און זיך צוריקגעצויגען. דאָס אליין איז דער סימן, אַז ער איז דער שוואַכערער. דער זיגער איז אַרויס דער צווייטער, דער פּערוואונדעטער; און איהם קומט די קרוין, די לויב און די ליבע, פון וועלכער ער האָט טאַקע דערנאָך געגאַסען.

י. ל.

רעכט און לעבן

יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

אינטערעסאנטע בעשטימונגען פון נייעם שטראף-קאדעקס

1) געגען כוליגאניזם און פאַרווילדקייט

פאַרהאַן מענשען, וועלכע האָבען אַ קרענקליכע הנאה אָפצוטון אַ שפּיצעל בכדי יענעם צו פערשאַפען עגמת־נפש, אָנצוואַרפען אַ שרעק אָדער סתם צו בעאומרוהיגען.

ס'איז שווער פאַרצוזעהען און אויסצורעכענען אַלע כוליגאַנישע שטיק, אויף וועלכע די מענשליכע פערדאָרבענקייט איז אַלס פעהיג. געגען אָט די אַלע מינים ביי ווילליגע לצים אָדער ווי מ'רופט זיי אָן „קאַוואַלקאַדזשעס" רעאַגירט דער אַרטיקעל 52 פון געזעץ וועגען וויקראָטשעניעס, פאָרזעהענדיג פאַר ייקערע ווייבריקעס אַ רעפרעסיע ביז 2 וואָכען אַרעסט אָדער אַ געלד־שטראָף אין דער הויך ביז פינף הונדערט זלאָטיס.

כדאַי צו וויסען, צי געגען די „פרימא אַפּריליס"־וויצלער וועט אויך אָנגעוואָנדען ווערען די דערמאָהנטע סאַנקציעס.

— — — — — — —

רעדענדיג וועגען כוליגאַנישע אַרויסטרעטונגען דאַרף אויך אָנגעוויזען ווערען דער פאַל, וואָס ווערט פאַרגעזעהען אין אַרטיקעל 53. לויט'ן דערמאָהנטען אַרטיקעל דראָהט פאַר בלויז אָנרייצען אַ הונט אויף אַ מענש אַרעסט ביז 3 טעג אָדער אַ געלד־שטראָף ביז 100 זל.

אינטערעסאַנט צו בעמערקען, אַז דער אַרטיקעל 233 פון אַלטען קאָדעקס האָט פאַרן דערמאָהנטען פערברעך פאַרגעזעהען אומבעדינגטען אַרעסט, וועלכען מ'האָט געקענט אויפ'ן סמך פון אַ"ט. 21 אויסמעסטען אויף אַ טערמין ביז 6 חדשים.

פאַרוואָס די אויטאָרען פון נייעם שטראָף־קאָדעקס האָבען גראָד צו דעם אַרט נידערטרעכטיגקייטען אַרויסגעוויזען אַזאַ אומגעהויערע פערמילדערונג איז טאַקע נישט פערשטענדליך.

2) קרימינעלע פראפילאקטיק

די מאָדערנע מעדיצין לייגט איהר הויפּט־אויפמערקזאַמקייט נישט אַזוי ווייט אויף צו היילען די עקזיסטירענדע קראַנקהייטען, ווי אויף דער טעטיגקייט אויסצומיידען די דאָזיגע קראַנקהייטען.

פון אַזאַ פראַפילאַקטיק האַלט אויך די מאָדערנע קרימינאַליסטיק. די פּאָליטיק פון נייעם פּוילישען שטראַף־קאָדעקס געהט אין דער ריכטונג צו בעקעמפען נישט בלויז די אייגענטליכע פערברעכענס, נאָר אויך אַלע מעשים, וועלכע פיהרען צו די דאָזיגע פערברעכענס.

אלזא, בכדי אויסצומיידען גנבות בעשטימט דער אַרטיקעל 62 אויך אַ שטראָף־סאַנקציע אין דער הויך ביז 3 חדשים אַרעסט און געלטשטראָף ביז דריי טויזענד זלאָטיס פאַר אויסאַרבייטען און פערקויפען וויטריכען צו פערזאָנען, וועלכע נויטיגען זיך נישט אין אַזעלכע מכשירים פאַר זייער פּראָפעסיע.

יעדער שלאָסער אָדער אייזען־הענדלער וועט דעריבער פון היינט אָן מוזען יעדען קונה, וועלכער קומט בעשטעלען אָדער קויפען אַ וויטריך, לעגיטימירען און גענוי דערגעהן, מיט וואָס ער בעשעפטיגט זיך און צי ער דאַרף פּאַקטיש האָבען אַ וויטריך צו זיין מלאכה.

דעסטגלייכען, וועט אויך אַ שלאָסער, אויספּערטיקענדיג פאַר אַ קונדע אַ שליסעל, מוזען אונטער דער דראָהונג פון דער דערמאָהנטער רעפּרעסיע קודם כל פעסטשטעלען, צי דער בעשטעלטער שליסעל איז בעשטימט פאַרן אייגענעם לאָקאַל פון בעשטעלער.

אין געגענפאַל טאָר ער די בעשטעלונג נישט אויספיהרען.

י. א—ה

נייע אדער נאוועליזירטע געזעצן

ווען דארף מען איינמעלדען אדער אויסמעלדען א גייסטיגען ארבייטער אין פערזיכערונגס-אנשטאלט פאר גייסטיגע ארבייטער?

לויט'ן ארטיקל 7 פון דער פעראָרדנונג פון מלוכה-פרעזידענט וועגען פערזיכערען גייסטיגע ארבייטער איז אַן'אונטערנעמער געוועזן פערפליכטעט צו פערזיכערען אַ גייסטיגען ארבייטער אין פערזיכערונגס-אַנשטאַלט פאַר גייסטיגע ארבייטער פון 1-טען טאָג פון לויפענדען קאַלענדאַר-חודש, אויב דער בעטרעפענדער ארבייטער האָט פערנומען דעם פּאָסטען אין משך פון 14 טעג אָדער פון ערשטען טאָג פון נעכסטען קאַלענדאַר-חודש מיט דעם זעלבען פאָרבעהאַלט.

דאַגעגען אויסמעלדען אַזאַ ארבייטער, איז דער אונטערנעמער מחויב געווען צום סוף קאַלענדאַר חודש, נאָכדעם, ווען ר'האָט אויפגעהערט צו זיין אַ גייסטיגער ארבייטער.

איצט איז אין דזש. אוסט. נומר 75 ערשינען אַ פעראָרדנונג פון מיניסטער איבער געזעלשאַפטליכער השגחה, לויט וועלכער די אויבענאָנגעוויזענע בעשטימונגען ווערען מאָדיפיצירט אויף פאָלגענדען אופן:

איינמעלדען אַ גייסטיגען ארבייטער איז מען מחויב ביז'ן 10 טאָג פון נעכסטען קאַלענדאַר-חודש, נאָכדעם, ווי ר'האָט אין משך פון 14 טעג אין פאָריגען חודש פערנומען דעם פּאָסטען. אין דעם פאַל איז אַלס איינס, צי דער זעלבער גייסטיגער ארבייטער איז שוין געווען פריהער פערזיכערט אָדער נישט.

דער זעלבער טערמין פערפליכטעט אויך ביים אויסמעלדען און דעסגלייכען ביי אַלע פאָרגעקומענע ענדערונגען אין משך פון לעצטען קאַלענדאַר-חודש בנוגע דער שכירות, דינסטליכע און פאַמיליע-בעציהונגען.

וואס פארא סארטען קארן-מעהל מעג מען בענוצען צו באַקען?

אין דזש. אוסטאוו נומער 78 איז פערעפענטליכט אַ פעראָרדנונג פון אינערן-מיניסטער, וועלכע בעשטימט גענוי, וואָס פאַרא סאָרטען קאָרן-מעהל בעקערס דאַרפען בענוצען צו באַקען.

דאָס געזעץ שטעלט איין 5 טיפען קאָרן-מעהל, וועלכע זענען דערלויבט צום באַקען.

די בעגרענעצונגען זענען נישט חל אויף געבעקס פאַר'ן אייגענעם געברויך.

פאַר איבערטרעטען די דערמאַנטע פעראָרדנונג דראָהט אַ געלט-שטראָף אין דער הויך ביז 10 טויזענד זלאָטעס אָדער אַרעסט אויף אַ טערמין ביז 6 וואָכען.

די פעראָרדנונג טרעט אַריין אין קראַפט פון 15 אָקטאָבער און וועט פערפליכטען ביז 31 אויגוסט 1933.

י. א.

נייע עקזעקוציע-פראצעדור פאר שטייער-אמטער

רעכט פון עקזעקוטאר

אויב דער עקזעקוטאָר געפינט אויס, אַז פאַר דער צוועקמעסיגקייט פון דער עקזעקוציע איז נויטיג צו עפענען אַ פערשלאָסענע טיר פון דער וואוינונג, שענק אָדער אַנדערע פערמאַכטע בעהעלטענישען, מעג ער עס פעראָרדנען צו טון — ער מעג אויך דורכפיהרען אין דער וואוינונג אַ גענויע רעוויזיע.

בלויז אין דעם פאַל, ווען די אַלע זוכענישען האָבען נישט געבראַכט קיין שום רעזולטאַט אָדער נישט קיין גענוגענדען רעזולטאַט, ד. ה. מ'האָט נישט געפונען קיין געלד אָדער ווערט־זאַכען, וואָס זאָלען גענוגענען צו דעקען דעם שולדיגען חוב, מעג דאַן ערשט דער עקזעקוטאָר דורכפיהרען אַ פערזענליכע רעוויזיע ביים בעל־חוב.

דעם עקזעקוטאָר איז דעסגלייכען אויך בערעכטיגט צו בעזוכען דעם בעל חוב, אויב דער לעצטער פרובט בעת דער עקזעקוציע אַרויסצוגיין פון שטוב אָדער געשעפט.

דאָס זוכען ביים בעל חוב אין די קעשענעס דורכ'ן עקזעקוטאָר קאָן אויך פאָרקומען נישט בלויז אין דער היים, נאָר אויך אַנדערשוואו. דערויף מוז אָבער שוין דער עקזעקוטאָר פאַרשטעלען אַ ספּעציעלע שריפטליכע פעראָרדנונג פון שטייער־אַמט.

אַזאַ פעראָרדנונג מעג דער אורזשאָנד סקאַרבאָווי אויסשטעלען בלויז אין דעם איינציגען פאַל, ווען ס'איז פערהאַן אַ בעגרינדעטער חשד, אַז די ווערט־זאַכען, וועלכע דער בעל חוב טראָגט ביי זיך, וויל ער אויסבעהאַלטען פון דער עקזעקוציע.

ווען ווערט אַן'עקזעקוציע אָפּגעשטעלט

אַן אָנגעהויבענע עקזעקוציע ווערט אָפּגעשטעלט אין פאַל, ווען דער בעל חוב שטאַרבט און קאָן נישט פריהער פערגעזעצט ווערען, כל זמן די יורשים האָבען נישט איבערגענומען די ירושה.

דעסגלייכען מוז אויך אָפּגעשטעלט ווערען אַן־אונטערגענומענע עקזעקוציע, אויב ס'ווייזט זיך אַרויס, אַז דער בעל חוב איז אַ מינדערעהריגער און האָט נישט קיין געזעצליכען אַפּאָטרופּוס. די עקזעקוציע קאָן נישט ווייטער געפיהרט ווערען, כל זמן דאָס געריכט בעשטימט נישט פאַר'ן פערמאָגען בעל חוב קיין קוראַטאָר.

אין.

ווי אזוי צו פירן איינפאכע האנדלסביכער*

די איינפאַכע בוכפיהרונג האָט ביי אַלע רעכטליכע פאָדערונגען די זעלבע גילטיגקייט ווי די נאָרמאַלע, אויף וויפיל ס'האַנדעלט זיך וועגען די אונטערנעמונגען, וועלכע מיר האָבען אויסגערעכענט אין „רעכט און לעבען" פון 8 סעפטעמבער ד. י.

ביים אָנהויב פון דער געשעפטליכער טעטיגקייט און ווייטער צום סוף פון יעדען יאָהר מוזען די אונטערנעמונגען, וועלכע פיהרען איינפאַכע האַנדעלס-ביכער אויך צוזאַמענשטעלען אַן'אינווענטאַר לויט די כללים, וועלכע פערפליכטען ביי נאָרמאַלע בוכפיהרונג.

דאַגעגען דאָס צוזאַמענשטעלען בילאַנסען איז ביי איינפאַכע בוכפיהרונג נישט נויטיג.

אַלע אָפּעראַציעס און טראַנזאַקציעס מוזען ווערען אַריינגעטראָגען אין די האַנדעלס-ביכער.

די אונטערנעמונגען, וועלכע קויפען און פערקויפען סחורות פאַר קאַסע דאַרפען פיהרען נישט מעהר, ווי צוויי ביכער: 1) קאַסע און סחורה-קאָנטאָ (איינפלוס און אויספלוס פון סחורות).

אינדוסטרי - אונטערנעמונגען (האַנדווערקער און קליינע פאַבריק-ווערקשטאַטען) דאַרפען פיהרען אַ קאַסע-בוך (קאָנטאָ) און אַ פּראָדוקציע-בוך.

אין פּראָדוקציע-בוך דאַרפען ווערען אַריינגעצייכענט אויף דער לינקער זייט אַלע הוצאות, וואָס האָבען אַ שייכות צו דער פּראָדוקציע (רויה-שטאָפען, אַרבייטסלוין א. א. וו.) און אויף דער רעכטער זייט אַלע הכנסות, דערהאַלטענע פון פערקויף פון די אויסגעאַרבייטע סחורות אָדער בעלוינונג פאַר דער אויסגעפיהרטער אַרבייט (לוין).

ביי קרעדיט-אָפּעראַציעס דאַרף אויך געפיהרט ווערען אַן'אָפּרעכנונגס-בוך (קאָנטאָ) און אין פאַל פון נויטווענדיגקייט אויך אַ וועקסעל-בוך.

אַלע איבעריגע אַלגעמיינע כללים, וועלכע מיר האָבען אויסגערעכענט אין די פריהעריגע אַרטיקלען און וועלכע פערפליכטען ביי נאָרמאַלע בוכפיהרונג, פערפליכטען אויך ביי איינפאַכע בוכפיהרונג מיט דעם אויסנאַהם, וואָס ביי איינפאַכע בוכפיהרונג איז נישט פאַרהאַן קיין פרייער אויסוואַהל בנוגע דער צאָל און אַרט פון די ביכער, וואָס די ביכער קאָנען נישט געפיהרט ווערען אויף לויזע בלעטלעך און וואָס די איינשרייבונגען אין די ביכער דאַרפען נישט בעגרינדעט ווערען מיט קיין שום בעווייזען.

אויב די האַנדעלס-ביכער זענען מאַראַפירט און בעשטעטיגט געוואָרען דורכ'ן האַנדעלס-געריכט, מוז דאָס סחורות אָדער פּראָדוקציע-בוך בעשטעטיגט ווערען דורכ'ן אורזשאָנד-סקאַרבאָווי.

—לד.

*) זעה „רעכט און לעבען" פון פאָריגען דאָנערשטאָג.

געזוכט א יחוס-שידוך און זיך איינגעהאנדעלט א שארלאטאן

ווי אזוי ער איז פון דעם תכשיט ענדלעך פטור געווארען

(אַ סענסאַציאָנעלע פּאַסירונג)

ישראל מרדכי האָט געהאַלטען ביי פער'קנס'ן זיין געראָטענע בת־יחידה און גענומען זוכען פאַר איהר אַ שמך־ווּת'דיגען זיווג.

שדכנים האָבען אָנגעהויבען צו ליווערען פּלעריי אַדוואָקאַטען און אינזשענערען, דאָקטוירים און דענטיסטען. ישראל האָט אָבער געהאַלטען אין איין דרייען מיט דער נאָז און אַלץ אַוועקגעמאַכט מיט דער האַנד.

מיט פערשידענע קונצען זענען די שדכנים ענדליך דערגאַנגען, וואָס ישראל'ן קוועטשט: ער האָט חשק זיך איינצוהאַנדלען אַ רב'ל, אויב נישט פאַר קיין איידעם, זאָל ווענינגסטענס זיין אַלס מחותן.

מילא, אין די שדכנישע קאָלעקציעס געפינען זיך אויך אַזעלכע מוסטערען. ס'האָט טאַקע גאָר נישט לאַנג געדויערט און מ'האָט ישראל'ן אונטערגערוקט אַ בחור'ל, אַן'אַנטיקעל, אַ צאַצקעדיג פּירה'לע געשליפען פון אַלע זייטען און איינגעטינקט אין יחוס ביז איבער'ן קאָפּ.

אמת אַליין קיין רב איז שלמה'לע — אַזוי האָט דער בחור געהייסען — אַפילו נישט געווען, ער איז זאָגאַר אויך נישט געווען קיין רב'ס אַ זוהן, נאָר ערשט קוים אַן'איינ־יקעל פון אַ רב, יוי ס'זאָל אָבער נישט זיין, פון רבנים האָט ער פאָרט געשטאַמט.

דאָס אַליין איז שוין גענוג געווען, אַז ישראל זאָל צופאַלען צום שידוך, ווי צו אַ הייס־געבראָטענס און נישט פרעגענדיג ביי קיינעם קיין שום אויסקונפט האָט ער גלייך פער'קנס'ט מיט שלמה'לען זיין טאָכטער.

שלמה'לע איז געווען אַ געריבענער יונגאַטש ער האָט דעם אַלטען פערשטאַנען אַזוי אָנצוציהען, אַז ר'האָט איהם בשעת'ר אַריינגענומען צו זיך אין הויז און איהם געמאַכט פאַר'ן גאַנצען בעל־הבית.

אין גיכען האָט מען אָנגעהויבען צו בעמערקען, אַז ס'ווערען פערשווינדען אונטער דער האַנד פערשידענע קלייניגקייטען. ווי געוועהנליך אין אַזעלכע פאַלען, פאַלט דער ערשטער חשד אויפ'ן דינסט־מיידעל. מ'האָט מיט איהר טאַקע נישט געמאַכט קיין לאַנגע חקירות און דרישות און זי תיכף אַרויס משלח געווען פון שטוב.

ביי דער נייער שפחה האָבען זיך די פערשווינדענישען נאָכמעהר געעפענט, ממילא האָט מען אויף זי געהייסען געהן א. אַז. וו.

די דריטע איז שוין געווען אַ צוואַנע בקבה. זי האָט זיך באַלד דערוואוסט וועגען דער געשיכטע פון די ערשטע צוויי און פערשטאַנען, אַז די אַלע משא־ומתנ'ס מוז האָבען אומבעדינגט בעגאַנגען אַ היימישער לקח. זי האָט דעריבער בעשלאָסען דעם „גראַפען" פאַר יעדען פּרייז צו פּאַקען.

לאַנג האָט זי נישט געדאַרפט „ציגעווען". אין קורצען איז דער יאָלד פערשיט געגאַנגען. פאַרגעקומען איז דאָס ביי פאָלגענדע אומשטענדען:

אַנימאָלט איז די ישראל'טע אַריין אין באָדצימער און האָט איבערגעלאָזט אויפ'ן נאַכט־טישעל אין שלאָף־שטוב אַ בריליאַנטען־פינגערעל. ווען זי איז צוריק אַריין אין שלאָף־צימער, האָט זי בעמערקט, ווי דאָס איבערגעלאָזענע פינגערל ליגט אויפ'ן זעלבען אָרט, אָבער דאָס טייערע שטיינדעל איז אַרויסגענומען געוואָרען פון געזעסעל.

אין שטוב האָט זיך אויפגעהויבען אַ מורא'דיגער טומעל. ווי תמיד האָט זיך אויך דאָסמאָל שלמה'לע געוואָרפען אויף דער דינסט.

די דינסט איז אָבער געווען, ווי געזאָגט, אַ פּיפּיגע פערשוינטע. זי האָט די גאַנצע צייט געהאַלטען שלמה'לען אויפ'ן „אויג" און זי האָט טאַקע דאָסמאָל געהאַט בעמערקט, ווי דער בחור נישטערט עפּעס אין שלאָף־צימער.

אַזוי ווי שלמה'לע האָט אָנגעהויבען צו ווינקען אויף דער זייט פון דער דינסט, האָט זיך טאַקע די דינסט געוואָנדען צו ישראל'ען און זיינע זיהן מיט דער בקשה, אַז קיינער פון די אָנוועזענדע שטוב־מענשען זאָלען זיך נישט וואַגען צו ריהרען פון אָרט און מ'זאָל יעדער בעזונדער בעזוכען, נאָר קודם־כל שלמה'לען.

מ'קאָן זיך גאָר נישט פאָרשטעלען, וואָס פאַר אַן'איינדרוק דער דאָזיגער פאָרשלאַג האָט גע־גאַכט אויפ'ן באַאיוען ישראל'ען און אויפ'ן גאַנצען בני־בית. די דינסט האָט אָבער קאַטעגאָריש פערלאַנגט, אַז איהר פאָרשלאַג זאָל דורכגעפיהרט ווערען און ישראל איז שוין באַלד דערויף איינגעגאַנגען.

אין דעם, כאַפּט זיך אויף שלמה'לע. אַ בלאַסער אַנ'איבערגעשראָקענער און וויל לויפען נאָך פּאָליציי. דאָס קלוגע דינסט־מיידעל לויפט באַלד נאָך און כאַפּט דעם חבר'ה־מאַן אָן ביים קאָלנער און שלעפּט איהם צוריק אַריין אין דער שטוב. אין רייסעניש בעמערקט זי, ווי שלמה'לע כאַפּט עפּעס אַ בלישטשעדיגע זאַך אַריין אין מויל און שלינגט עס שנעל אַראָפּ. דאָס העלדישע מיידעל פערליערט זיך אויך ווייטער נישט.

זי שיקט תיכף נאָך איהרע 3 ברידער, טרעגער אין שחט־הויז אַרבייטער, בעקאַנטע גבורים. זיי האָבען שוין אָפּנים געוואוסט פון דער גאַנצער מעשה און האָבען אויך שלמה'לען געקענט פאַר אַ ליידענשאַפטליכען קאָרטען־שפּילער און בלאַטען חברה־מאַן. זיי האָבען איהם דערלאַנגט גלייך אַ בעהם־געשוון, אַוועקגעלייגט אויף אַ לאַנגען טיש און אַריינגעשלאָכטיגט אין איהם 2 גרויסע גלעזער ריצינאייל.

ס'איז קוים אַדורך אַ האַלבע שעה און דאָס פערשווינדענע בריליאַנטעל איז אַרויסגעקומען געוואָרען פון „זיך־שעפּעל".

ערשט דאַן האָט ישראל געזעהען, וואָס פאַר אַ טייערען תכשיט ר'האָט זיך איינגעהאַנדעלט. ער האָט דעריבער גלייך געלאָזט רופען אַ מורה־הוראה, וועלכער האָט אויפ'ן סמך פון דערצעהלטען תיכף געגעבען פטירים.

שלמה'לע האָט נאָכדעם בעקומען גוט אונטערגעזובקעט די ביינער און איז אַן אָפּגעשיבט געוואָרען פון אַלע טרעפּען.

ישראל האָט געשטעלט פאַר'ן גאַנצען עולם כיבוד און אויך איבערגעגעבען מיט אַ טייערע מתנה דאָס בעליידיגטע מיידעל. ער האָט אויך בעשלאָסען איבערצוגעבען די פריהערדיגע 2 אומזיסט־בעשולדיגטע דינסט־מיידלעך.

ארגוס.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דאָנערשטאָג
ו
6
תשרי תרצ"ג

אקטאבער

זון-אויפגאַנג 5.34
זון-אונטערגאַנג 5.17

פון האנדעלס-געריכט

גרויסער באנקראט פון דער פירמע „בריידער בוסקאוואדא" אויף העכער א מיליאן זל.

אין די סוחרישע קרייזען, האָט געמאַכט אַ גרויסען רושם דער באַנקראָט פון דער אָנגעזעהענער פירמע „בריידער ישראל און יהושע בוסקאָוואָדאַ" (פּיעטריק. 28).

ווי מ'שמועסט, האָבען די גרויסע לאָדזער שפּינערייען און גאַרן־סוחרים געליטען אַ היזק פון העכער אַ מיליאָן זל.

אויף דער עהע־נעכטיגער זיצונג פון האַנדעלס־געריכט, איז די פירמע „בריידער בוסקאָוואָדאַ" פאַר עפענטליכט געוואָרען אַנ'אופּאַדלאַשטש.

אין דער אַריינגעטראָגענער אָנקלאַגע ווערט געזאָגט, אַז די פירמע איז אויסען געוועזען צו בעשווינדלען די קרעדיטאָרען, מחמת זי האָט אַרויסגעלאָזען וועקסלען אונטערגעשריבען פון מינדער־יעהריגע קינדער. און די לעצטע וואָך פאַרן באַנקראָט, איז די סחורה אַרויסגעפיהרט געוואָרען פון לאַגער צו אומבעקאַנטע מענשען און אויך צו זייער פאָטער, אויף באַוואָמיעסקא 19. די דערמאָהנטע פאַרוואַרפען האָבען בעשטעטיגט צוויי עדות, דאָס געריכט האָט דערום פעראָרדענט תיכף צו אַרעסטירען ביידע בריידער בוסקאָוואָדאַ. ווי ס'האָט זיך אָבער אַרויסגעשטעלט, זענען זיי נאָך פריהער אַנטלאָפען פון לאָדז, צוליב דעם, איז דער לאַגער אויף פּיעטריקאָווער 28 פעראַחתמ'עט געוואָרען. מ'איז אויך נאָך געלונגען צו פערהאַלטען אַ פּאַרטיע סחורה, וואָס האָט אויך געזאָלט אַוועקגעפיהרט ווערען פון די בוסקאָוואָדאַס.

אלס קוראַטאָר פון דער אופּאַדלאַשטש־מאַסע, איז באַמינירט געוואָרען אַדוו. יאַן סטיפּולקאָווסקי. ריכטער־קאָמיסאַר — האַנדעלס־ריכטער לעאָן פּעליקס.

דער טערמין פון צייטווייליגען פערפּעגטליכען דעם אופּאַדלאַשטש, איז בעשטימט געוואָרען אויפ'ן 4־טען אָקטאָבער ד. י.

* * *

אויף דער לעצטער זיצונג פון האַנדעלס־געריכט, האָט די קאָאָפּעראַטיווע באַנק, אויף אַנדזשעיאַ 3, בעקומען אַ „נאַדזור" אויף 3 חדשים. דער בילאַנס שליסט זיך מיט דער סומע פון 1.174.017 זלאָטיס.

אלס געריכטס־אויפזעהער זענען נאָמינירט געוואָרען אַדוו. סאַדנע און ד"ר קוויעטשינסקי. קאָמיסאַר — האַנדעלס־ריכטער העלווער.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופּאַדלאַשטש פון די בעקערייי־בעזיצער איצעק און פייגע ווילנער (פּאָרנאַרסקא 3), וועלכע זענען, ווי בעקאַנט, איינגעזעצט געוואָרען אין אַרעסט. האָט דער סינדיק זיך געווענדעט צום געריכט, זיי צו בעפרייען פון אַרעסט און צו געבען אַ גלייט.

די ביטע וועט בעטראַכט ווערען אויף דער מאָרגענדיגער זיצונג פון האַנדעלס־געריכט.

שווערע שטראף פאר צוויי אנגעזעהענע לאדזער סוחרים

רובין און סומריי פערמשפט צו אנדערהאלבען יאהר תפיסה

(2) אין געריכט איז געווען פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען דער פירמע „רובין און סומריי" מאַנופאַקטור־לאַגער (פּיעטריק. 21).

די דערמאָהנטע פירמע איז אַנ'ערך 30 יאָהר געווען דער אָפּנעהמער פון דער פירמע „קאַראָל שטיינערט". מיט אַ צייט צוריק, איז דער פירמע „רובין און סומריי" פעראָפענטליכט געוואָרען אַנ'אופּאַדלאַשטש. די פירמע „קאַראָל שטיינערט" איז דערום אַרויסגעטרעטען מיט דער פאָדערונג, איהר אויסצוצאָהלען די סומע 86.471 זל. פאַר די פערקויפטע קאָמיסיאָן־סחורה, וואָס רובין און סומריי האָבען איינגעלעזט.

די פירמע „רובין און סומריי", האָט אָפּגעזאָגט צו בעצאָהלען די סומע, מאָטיווירענדיג דעם אָפּזאָג דערמיט, וואָס זי האָט פון שטיינערט'ן נישט געהאַט קיין קאָמיסיאָן־פערקויף, נאָר אויף אייגענער רעכענונג.

די פירמע שטיינערט האָט דערביי אַריינגעטראָגען אַנ'אָנקלאַגע, וועלכע האָט פאַרגעלעגט אַ רעיענטאַלען אָפּמאַך, לויט וועלכען די פירמע „רובין און סומריי", האָט פון דער פירמע שטיינערט געהאַט אַ קאָמיסיע־פערקויף.

די פירמע „רובין און סומריי" האָט זיך פערענטפערט, אַז דער קאָמיסיע־פערקויף איז נאָר געווען אַ פיקציע, כדי צו האָבען די שטייער־הנחות, וואָס ס'געניסען קאָמיסיע־לאַגערן.

דאָס געריכט האָט איינגעפונען, אַז די ערקלערונג פון דער פירמע „רובין און סומריי" שטימט נישט מיט דער ווירקליכקייט, און ביידע שותפים פערמשפּט צו אַנדערטהאַלבען יאָהר תפיסה.

אז דאס ווייב איז אוועק

האט ער בעשלאסען פטור צו ווערען אויך פון די קינדער

(2) עהערנעכטען האָט מען אויף פּאַרזשעצנאַ 7 געפונען אונטערגעוואָרפען אַנ'איין־יאָהריג מיידעלע, איינגעוויקעלט אין שמאַטעס.

מ'האָט דאָס קינד איבערגעשיקט אין 4־טען קאָמיסאַריאַט, און פערפיהרט אַנ'אויספאָרשונג.

עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דאָס קינד האָט אונטערגעוואָרפען דער שוסטער פייוועל ליסקיער (פון זגערזשער 43), וועלכער האָט חתונה געהאַט מיט 8 יאָהר צוריק, און געהאַט מיט זיין ווייב 4 קינדער.

אַזוי ווי קיין שלום־בית איז צווישען דעם פּאָר־פּאָלק נישט געווען, האָט דאָס ווייב זיינס נישט לאַנג צוריק פערלאָזט דאָס הויז מיט'ן הויז־געזונד און איז אַוועק — מ'ווייסט נישט וואו.

אַז דער אָרימער שוסטער איז געבליבען אָהן זיין ווייב, האָט ער בעשלאָסען אויך צו בעפרייען זיך פון די קינדער, און אָנגעהויבען האָט ער עס מיט זיין יונגסטען קינד — דער 1־יאָהריגער מיידעלע.

ער ווערט צוגעצויגן צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט.

בעזונדערע וואגאנען פאר רייזנדע

וואס פאהרען אין א ווייטען וועג

(2) לויט ווי מיר דערוויסען זיך, האָט די באַהן מאַכט איינגעפיהרט אַ נייעם סיסטעם פון בעזעצען די פּאַסאַזשירען אין די באַהן־וואַגאָנען.

סיי בכדי צו לייכטער מאַכען די קאָנטראָלע, סיי צוליב דער גרעסערער זיכערקייט פון די פּאַסאַזשירען (געגען גנבות), ווערט איינגעפיהרט אַ סיסטעם, אַז פאַר'ן אָפּגיין פון יעדען צוג, וועלען די וואַגאָנען צוגעמאַכט ווערען, און ערשט אַ האַלבע שעה פאַר'ן אָפּגיין פון צוג וועט מען אַרויסלאָזען די פּאַסאַזשירען אויפ'ן פּעראָן.

דערביי וועט דער קאָנדוקטאָר, וואָס פיהרט דעם צוג קאָנטראָלירען די בילעטען, איינאָרדנענדיג די פּאַסאַזשירען, וואָס מאַכען אַ ווייטערן, אַ לענגערען וועג אין בעזונדערע וואַגאָנען, און די, וואָס פאָהרען עטליכע סטאַציעס — אין אַנדערע וואַגאָנען.

פערשידענע גנבות

(2) מען האָט געגנבעט:

ביי פייגע זאַנבערג (נאַרוטאָוויטשאַ 23) אַ גראַמאַפאָן, פּליטען אַ פידעל און פערשידענע מלבושים;

ביי רחל מיצענמאַכער (קאַמיענאַ 15) פערשידענע געגענשטאַנדען אין דער ווערט פון 500 זלאָטעס.

ביי עזרה זילבערשטיין (דוואָרסקאַ 4) אַ פּאַרטעפּאַן;

ביי רבקה מינץ (בזשעזשינער 4) אַ קעפּעל פון אַנייה־מאַשין.

א דארפס-שרפה

(2) אין דאָרף סאָבאָטקאַ־סטאַשאַ לענטשיצער קרייז, איז אויסגעבראָכען אַ שרפה, אין דער דאָרפס־ווירטשאַפט פון סטאַניסלאַוו גזשעלטשיק.

דער היזק בעטרעפט 25 טויזענד זלאָטעס.

די אויספאָרשונג בעוויזט, אַז דאָ איז געשעהן אַנ'אונטערצינדונג.

מעמאריאל פון „פראצא"

צום מיניסטעריום פאר געזעלשאפטליכער שוץ

(2) נעכטען איז אַרויסגעפאָהרען פון לאָדז קיין וואַרשאַ אַ דעלעגאַציע פון „פּראַצאַ" אין די פערזאָנען פון די ה"ה טאַכאַ און זובערט, מיט אַ מעמאָריאַל, אין וועלכען עס ווערט געפאָדערט צו אַנערקענען די אונטערשטיצונגען אויך פאַר די אַרבייטסלאָזע, וועלכע האָבען פערלוירען זייער אַרבייט באַכ'ן אָפּאַרבייטען נישט קיין 26 גאַנצע וואָכען (צו 2, 3 און 4 טעג אין דער וואָך).

אויף אכט-צעהנטער פראצענט

האט אויסגעמאכט ביליגער היונה אין סעפטעמבער

(2) אויף דער זיצונג פון דער וואָיעוואָדישער קאָמיסיע צו פעסטשטעלען די פּרייזען פון אָפּענטהאַלט אין לאָדז, איז פעסטגעשטעלט געוואָרען אַז די פּרייזען אין לאָדז אויף לעבענסמיטלען זענען אין חודש סעפּטעמבער געפאַלען אויף 8 צענטעל פּראָצענט אין פערגלייך מיט'ן חודש אויגוסט.

דער'הרג'עט א באהן-בעאמטער

אויף דער באהן-סטאציע אין האלושקי

(2) בשעתו האָט דער באַהן-אַרבייטער סטאַ־יסלאַוו סושקא (פון דאָרף קענדזשיאַקי, גמינע גאָלקובעק) פאַר'מסר'ט דעם באַהן-גנב יאַן פּאַליגאַ.

האָט מען פּאַליגאַ'ן אַרעסטירט און פערמשפּט אויף טורמע.

אַז ער איז אָפּגעזעסען דעם „וויראָק", האָט ער בעשלאָסען נקמה צו נעהמען אין סושקא'ן, און נעכטען איז ער איהם, מיט דער הילף פון נאָך 2 פערזאָנען, בעפאַלען און דערשטאָכען אויף טויט.

פּאַליגאַ'ן האָט מען ווידער געכאַפּט און אַרעסטירט.

די מיטהעלפער זיינע וויל ער נישט אויסגעבען.

די פערפיהרטע ליבע

האט זי געפיהרט צו זעלבסטמארד

(2) לויט ווי מיר האָבען איבערגעגעבען מאָנטאָג, איז אויף פרייהייטס־פּלאַץ 9, פאָרגעקומען אַ בלוטיגע טראַגעדיע.

איין יונגערמאַן, וויטאָלד באַזשיק, האָט זיך דערשאָסען אויף טויט. און דער צווייטער, וולאַדיסלאַוו בלאַשטשיק, האָט זיך שטערבליך פערוואונדעט.

געגען אָבער אַלע דערוואַרטונגען קומט בלאַשטשיק ביסלעכווייז צו זיך.

לויט דער אויספאָרשונג האָבען זיך ביידע געשאָסען מיט איין רעוואָלווער.

אַ סברא, אַז זיי זענען ביידע בעגאַנגען זעלבסטמאָרד, מחמת פערפיהרטע ליבע.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע" פערבאַנד-טרופּע פון א.א.פּ. אין פּוילען.

די גרעסטע סענסאַציע פון ענדע דעם זומער=סעזאָן!

פרייטאָג, דעם 7־טען, שבת, דעם 8־טען און מאָנטאָג, דעם 10. אָקט. 9 אָווענד

נאָר 4 גאַסטשפּילען פון די בעריהמטע יודישע קינסטלער

אידא קאמינסקא — און — זיגמונט טורקאוו

אין דעם גרויסען מייסטערווערק

דער גלאקענקלינגער פון נאטר-דאם

אין 6 בילדער מיט פּראָלאָג פון וויקטאָר הוגאָ, בעאַרבייט פון י. וואַסערמאַן.

ציגיינערין אסמעראַלדאַ—אידא קאַמינסקאַ; גלאָקענקלינגער קוואַזימאָדאָ—ז. טורקאָוו

שבת, 4 בייטאָג „די שחיטה" — י. גאָרדין'ס. אסתר'קע—אידא קאַמינסקאַ; ר' צלאל ראַפּאָפּאָרט—ז. טורקאָוו

ס'נעמט אַנטייל דער גאַנצער אַנסאַמבל פון „פילהאַרמאָניע".

רעגיסטראציע פון פיזישע ארבייטסלאזע אויף אונטער-שטיצונגען

קומט פאַר היינט, דאָנערשטאָג, דעם 6 אָקטאָבער, די אותיות:

A B C D E F G H I J K L Ł

מאָרגען, פרייטאָג, דעם 7. אָקטאָבער, די אותיות:

M N O P R S T U W Z Ż

פרייז פון צוקער

צוליב דעם, וואָס עס איז נאָך נישט אָבסאָלוט פעסטגעשטעלט געוואָרען דער פּרייז פון צוקער, איז עהערנעכטען אין אָווענד, אויף אַ זיצונג פון פּוילישען סוחרים־פעראיין בעשלאָסען געוואָרען, ביז דער ענין הורט-פּרייזען וועט רעגולירט ווערען, צו נעהמען פאַר אַ קילאָ צוקער אַ זלאָטע מיט 45 גראָשען.

„לובר" ווערט באיקאטירט

דורכ'ן לאדזער גארניזאן

(2) דער קאָמענדאַנט פונ'ם לאָדזער גאַרניזאָן האָט אַרויסגעגעבען אַ בעפעהל, דורך וועלכען עס ווערט פערווערט מיליטער־לייט צו בעזוכען דעם רעסטאָראַן „לובר" (פּיעטריקאָווער 86).

דער בעפעהל פערפּליכטעט פונ'ם 5 ד. ח.

גע'חלשט א היימלאזע

(2) די היימלאָזע שרה לעוקאָוויטש איז אַוועקגעפאַלען אין טויער אויף פּאָלודניאָוואַ 5 און גע'חלשט.

פּאַגאָטאָוויע האָט זי אָפּגעפיהרט אין דער קליניק אויף נאַרוטאָוויטש-גאַס.

אלע, אדער קיינער

א שטרייק צוליב דער רעדוקציע פון ארבייטער

(2) די אַדמיניסטראַציע פון דער פאַבריק „הערשענבערג און האַלבערשטאַט" (אַלעיע 1-טער מאַי 121) האָט געקינדיגט און רעדוצירט אַלע אַרבייטער.

דערנאָך האָט די פירמע אויסגעדריקט איהר גרייטקייט צו אַנגאַזשירען אויפסניי 20 וועבער, רעזיגנירענדיג פון די 67 איבעריגע און פון אַ העלפט אַרבייטער אין דער שפּינערײַ.

די אַרבייטער זענען דערויף נישט איינגעגאַנגען, און פאָרגעשלאָגען, מ'זאָל רעדוצירען נישט די אַרבייטער, נאָר די אַרבייטס-טעג.

ביידע צדדים זענען נישט געקומען צו קיין הסכם, און דעריבער שטייט די פאַבריק.

היינט און פאלגענדע טעג!

דער מייסטערנס רייצענדער עקראַן-שטערן

LILJAN HARVEY

אין אַרציפילם

נידער מיט דער ליבע

אין די איבריגע הויפּטראָלען:

Andre Roane

I Armand Bernard

אויסערן פּראָגראַם: פּאַראַמאָנט - קלאַנג-צוגאַבע און לאַנד-אַקטואַליטעטן.

אָנה. 4.30 נמ. שבת, זונטאָג 1 בייטאָג.

פּאָפּולערע פּרייזען פון די פּלעצער.

הנחה-בילעטן גילטיג אָהן בעגרענצונגען.

לאדז איז פערוואלטונג

פון פערבאנד פון די פוילישע שטעדט

(2) מיטוואך, ד, 12 ד. ח. וועט פארקומען א פערזאמלונג פון דער פערוואלטונג פון פערבאנד פון די פוילישע שטעט, אויף וועלכער עס וועלען דורכגעפיהרט ווערען די וואהלען אין דעם מלוכה'שען זעלבסטפערוואלטונגס-ראט און מלוכה'שן באהן-ראט.

אויף דער דאזיגער זיצונג וועט אויך דער-לידיגט ווערען די פראגע פון דער אלגעמיינער פערזאמלונג פון פערבאנד פון די פוילישע שטעט, וואס קומט פאר אין אנהויב קאלענדאר-יאהר.

מצד לאדז וועלען אין די בעראטונגען אנטייל-נעהמען: זשעמיענצקי, ראפאלסקי, יאעל.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: י. קאפ-ראווסקי (נאוואמיעסקא 15), ס. טראווקאווסקי (בזשעזשינער 56), מ. ראזענבלום (שרודמיעסקא 21) י. קלופשא (קאנטנא 54), ל. טשינסקי (ראקי-טשינער 53).

תשרי-אקציע פון קרן-קימת לישראל

(קאמוניקאט)

די טראדיציאנעלע תשרי-אקציע, וועלכע האט זיך אנגעהויבען פאר ראש-השנה ווערט ווייטער געפיהרט דורך די מיטגלידער פון די פערשידענע ציוניסטישע ארגאניזאציעס און וועט דויערן ביז איבער יום-כפור.

א בעזונדערע אויפמערקזאמקייט ווערט גע-ווידמעט די „קערות"-אקציע פון ערב יום-כפור אין די שוהלען און בתי-מדרשים.

א גרויסע צאהל פון די גבאים האבען שוין צוגעזאגט זייער מיטהילף צו ארגאניזירען אין זייערע שוהלען די קערות-זאמלונג פון קרן קימת לישראל.

יובילעי פון האנדווערקער-פעראיין

אין אקטאבער פאלט אויס 5 יאהר זייט עס איז געגרינדעט געווארען די לאדזער אפטיילונג פון האנדווערקער-פעראיין אין פוילען (פיעטריקאװער 64). אין פערלויף פון דער צייט האט זיך דער פעראיין פונאנדערגעוואקסען און ציילט ביים היינטיגען טאג ביז איבער 1500 מיטגלידער. נישט אכטענדיג אויפ'ן קריזיס, האט די פערוואלטונג פון פעראיין די טעטיגקייט גארנישט פערקלענערט, נאר פערקעהרט – פערגרעסערט.

די פערוואלטונג האט בעשלאסען צו פייערן די 5-יאהריגע פעראיינס-טעטיגקייט, און בעשטימט אויפ'ן 29 אקטאבער די יובילעאום-פייערונג, צו דער פייערונג קומט צו פאהרען דער פארזיצער פון דער צענטראל-פערוואלטונג ה' אושעך.

Dr. med. H. ŁUBICZ

ספעצ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה

צעגעלניאנא 7. טעל. 32-141

צוריקגעקעהרט.

נעמט אן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאכמ. און פון 5–8 אווענד. זונטאג פון 9–11 ביי טאג.

ווי וועט אויסזעהען דער ווינטער-קאנצערט-סעזאן אין לאדז

געשפרעך מיט'ן דירעקטאר אלפרעד שטרויך

אין צוזאמענהאנג מיט דער ערעפנונג פון קאנ-צערט-סעזאן אין לאדז, האבען מיר געהאט א גע-שפרעך מיטן דירעקטאר אלפרעד שטרויך, און וועמעס הענט ס'ליגען שוין אנ'ערך 18 יאהר די קאנ-צערט-אימפרעזעס אין אונזער שטאט, וועלכער האט אונז געגעבען א רייהע אינפארמאציעס וועגען די אויס-זיכטען אויפ'ן קאנצערט-סעזאן אין לאדז.

— לאדז, זאגט דיר. שטרויך, — איז אומבע-דינגט א מוזיקאלישע שטאט, די דאזיגע מיינונג ווערט בעשטעטיגט פון די גרעסטע וועלט-ארטיסטען, מיט וועלכע איך קום זעהר אפט אין בעריהרונג.

דעריבער טאקע, נישט קוקענדיג אויף דער אל-געמיינער פעסימיסטישער שטימונג, און אויף דעם לאנגדויערענדען קריזיס, האב איך דאך די בעסטע מיינונג און גלויב, אז די לאדזער מעלאמאנען וועלען רעזיגנירען פון א סך זאכען, נאר נישט פון א קאנצערט. אזוי האב איך די לעצטע צייט בעמערקט אן „איבער-גרופירונג" פון פובליקום. די, וואס האבען מיט א צייט צוריק פערנומען די ערשטע רייען, קויפען איצט בילינערע בילעטען. די איבעריגענע פערנעהמט איצט די גאלעריע, וועלכע איז איבערפולט איבער די ברעגעס.

— אין משך פון די 18 יאהר זענען א דאנק מיין איניציאטיוו אויפגעטרעטען אין דער לאדזער „פילהארמאניע" די וועלט בעריהמסטע מוזיק-קינסט-לער, ווי: איסאי, בראניסלאוו הובערמאן, יאשא חפץ איצט, דיריגענטען, ווירטואזען, און זינגערס, ווי: ד'אלבערט, זדזשיסלאוו בירנבוים, עמיל מלינארסקי, אסקאר פריד, פאוועל קאכאנסקי, באטיסטיני, העד-מאן יאדלאווקער, סמידבאוו און אנד.

— איך בין צופרידען, זאגט דיר. שטרויך, וואס ס'איז מיר געלונגען צו שאפען אין לאדז א גרויסע צאהל מעלאמאנען, וואס קענען זיך, איצט אהן מוזיק נישט באגעהן, דעריבער בין איך טיף איבער-צייגט, אז גוטע קאנצערטען, וועלען בעזיגען אפילו די איצטיגע שלעכטע צייט.

די ערשטע אין דעם סעזאן זענען אויפגעטרע-טען וויקטאר כענקין, אדא סארי, בראניסלאוו הובער-מאן, און קומענדיגען דאנערשטאג טרעט אויף וואסא פריהאדא, צוזאמען מיט זיין פרוי, די בעריהמטע פידעל-שפילערין ראזא פריהאדא, ס'זענען פאראויס געזעהען קאנצערטען פון: צעצילעא דיאנע, עריקא מארינו, נתן מילשטיין, (צום ערשטען מאל אין לאדז), שמעון גאלדבערג, העגרי מארטע, עדווארד שטייערמאן.

ביז איצט זענען געשלאסען געווארען קאנטראק-טען מיט פאלגענדע פיאניסטען: ארטור רובינשטיין, וואנדא לאנדאווסקא, דער בלינדער אימרע אונגאר, עלי נעי, אלעקסאנדער אונינסקי, נאוויט, בראילאווסקי ארלאוו, אונזער בן-עיר דער בעקאנטער קאמפאָ-זיטאר און ווירטואז אלעקסאנדער טאנסמאן. ס'וועלען אויך אויפטרעטען: דער וועלט-בעריהמטער זינ-גער — בנימין גיגעלי און יאן קיעפורא.

א חוץ די אויסגערעכענטע — זאגט דיר. שטרויך — זענען פערקאנטראקטירט געווארען פאר שידענע באלעטען, רוסישע טענצערינס, זינגערינס.

ווי אלע יאהר, וועלען אויך איינגעארדנט ווע-רען מוזיקאלישע פריהמארגענס מיט דער בעטייליגונג פון די אנגעזעהענסטע דיריגענטען און סאליס-טען.

ווי ס'איז צו זעהען פון דיר. שטרויך'ס ערקלע-רונגען, וועלכער האלט דעם פולס פון ארטיסטישען און מוזיקאלישען לעבען פון אונזער שטאט — וועט אויך דער קומענדיגער קאנצערט-סעזאן, נישט קוקענדיג אויף דעם איצטיגען קריזיס זיין אנ'אינ-טערעסאנטער.

אפגעלייגט א סענסאציאנעלען פראצעס

(2) נעכטען איז צום צווייטען מאל אפגע-לייגט געווארען דער געריכטס-פראצעס געגען דעם געוו. בעאמטען פון דער לאדזער האנדעלס-באנק, סערגיוש קאציק, וועלכער ווערט בעשולדיגט אין בעניין מיסברויכען מיט באנק-געלדער.

אזוי-ווי דער עדות, דיר. גארדאווסקי איז נישט געקומען צום פראצעס, און האט צוגעשיקט א בעשייניגונג פון א דאקטאר, האט מען דעם פראצעס אפגעלייגט.

ביליגע טעאטער-פארשטעלונגען פאר ארבייטער

(2) די קרייז-קאמיסיע פון די פראפעסיאנע-לע פעראיינען האט אויסגע'פועל'ט אין דער די-רעקציע פון שטאטישען טעאטער, אז יעדען מאנ-טאג וועלען געגעבען ווערען ספעציעלע ביליגע פארשטעלונגען פאר ארבייטער.

בילעטען וועלען קאסטען פון 49 גראשען ביז 2 זל. 39 גראשען.

די בילעטען קען מען בעקומען אין א.ק.ז.ז. נארוטאוויטשא 50.

די פראפעסיאנעלע פעראיינען בעמיהען זיך צו אויס'פועל'ן פרייזען-הנחות אויך אין אנדערע טעאטערן.

היינט גרויסער קאנצערט אין פילהארמאניע

היינט אווענד טרעט אויף אין פילהארמאניע מיט איין איינציגען קאנצערט דער וועלט-בעריהמ-טער פידלער, דער אונפערגלייכליכער, אזוי גערו-פענער „היינטיגער פאגאניני רעוויוואס", וואסא פריהאדא.

וואסא פריהאדא געהערט היינט צו טאג צו די געציילטסטע ווירטואזען פון אונזער צייט, זיין הערליך שפילען און גרויסע טעכניק, וואס דער קינסטלער פערמאגט האט גארנישט קיין דוגמא אין דער קינסטלער-וועלט.

אויפ'ן היינטיגען קאנצערט טרעט אויך ארויס זיין פרוי די בעריהמטע ווינער פידלערין אלמא פריהאדא-ראזע.ביידע קינסטלער וועלען אויף זייער היינטיגען קאנצערט אויספיהרען א זעהר רייכען פראגראם וועלכער בעשטעהט פון די ווערק שובער, באך, בעטהאווען, מענדעלזאהן, פאגאניני און פון זיינע אייגענע קאמפאזיציעס.

אקאמפאנירען ביידע קינסטלער וועט דער בעריהמטער פיאניסט א. גרעף.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספעציאליסט פאר

אוירען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטע

11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)

טעל 81-127

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11–2.

אין כעלמי פון 8–9 פריה.

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

ערעפנונג פון ווינטער-סעזאן!

היינט און פאלגענדע טעג!

דאס גרויסע פראכטפולע בילד א. נ.

ליכט

פון דער גרויסער שטאט

מ ט דעם גענ י ען

CHARLIE CHAPLIN

אין דער הויפט-ר ל.

אנהויב פון די פאָאנסען טעגליך 4 נאכמיטאג שבת און זונטאג 12 א זי-ער בטאג. 6106

פון טעאטער „פאפולארני"

אין טעאטער „פאפולארני" געהט ווייטער מיט גרויס ערפאלג די מעלאדישע אפערעטקע „די צירק-פירשטין" צו פאפולערע פרייזען פון 45 גר. ביז 2,50 זל.

זונטאג, 12 פארמיטאג קומט פאר א פאר-שטעלונג פאר קינדער.

ראדיא-פראגראם

דאנערשטאג, דעם 6-טען אקטאבער

11.50 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט פאר לופטפליה-קאמוניקאציע. 11.58 צייט-סיגנאל. 12.10 טעגליכע פרעסע-איבערזיכט. 12.20 גראמאפאן-פליטען. 12.30 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט. 1.35 שול-פריהמארגען פון דער ווארשעווער „פיל-הארמאניע". 4.00 רעפעראט. 4.15 לעקציע פון דער פראנצויזישער שפראך. 4.30 גראמאפאן-פלי-טען. 4.40 רעפעראט. 5.00 גראמאפאן-פליטען. 5.40 אקטועלער רעפעראט. 6.00 קאנצערט פון לייכטע און טאנץ-מוזיק. 6.40 לאדזער פאסט-קעסטעל. 6.55 פערשידענעס. 7.15 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער, רעפערטואר פון די טעאטערן. 7.30 ליטעראריש פערטעל-שעה 7.45 ראדיא-פרעסע. 8.00 לייכטע מוזיק, ספארט און פרעסע-ידיעות. 9.30 אוידיציע. 10.15 טאנץ-מוזיק. 10.55 מעטעאראלאגישער און פאליצי-קאמוניקאט. 11.00 טאנץ-מוזיק.

* * *

אויסלאנד

6.55 האמבורג – אפערע. 8.00 פראג – אפערע. 8.10 קאפענהאגען – סימפאנישער קאנ-צערט. 8.20 וויען – אפערע. 8.45 רוים – סימ-פאנישער קאנצערט. 8.55 הילווערסום – סימפא-נישער קאנצערט.

אויגען-קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פיעטריקאווער 90, טעל. 72-221

נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפע-ראציע א.ז.וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9–1 און פון 4 ביז 7 30 אווענד.

6104

134)

ר. אייזראעל

דאס בופעט-מיידעל

א סענסאציאנעל-עראטישער ראמאן פון דער לאדזערווירקליכקייט

אידא האט אבער נישט ריזיקירט צו זאגען קובאן וועגען דעם גאנצען ענין. זי האט איהם נישט געשטרויט. איבעריגענס האט זי שוין לאנג געוואלט זיך הערוויטערען פון קובא און זיין געזעלשאפט און זיך צוריקקעהרען קיין לאדז, כדי דארט צו-זאמען מיט מאנקען צ וואוינען און אנהויבען אנ'-אנדער לעבען. פון מאנקען איז אבער אלץ קיין ענטפער נישט געקומען, אדא האט אונגערולדיג גע-ווארט יעדען טאג אויף דעם בריף-טרעגער, אבער אהן ערפאלג. זי האט געמיינט, אז עפעס האט גע-מוזט געשעהען אין לאדז מיט מאנקען אין דער-ריבער איז זי אוועקגעפאהרען צו פראנקענשטיי-נען, כדי זיך צו דערוויסען אויב ער האט נישט וועל-כע ס'איז ידיעה פון מאנקען. אט דארט האט זיך ארויסגעשטעלט, אז מאנקע האט טאקע געשריבען א בריף פאר אהאן, און וויל דער בריף איז געווען א זעהר וויכטיגער און מאנקע האט נישט געוואלט, אז ער זאל אריינפאלען אין נישט בערופענע הענד, האט מאנקע דעם בריף געשיקט צו פראנקענשטיי-נען. אין דעם בריף איז געווען קורץ געשריבען: „הערווייל זאלסטו גארנישט טון, לויט דיין אייגענעם שכל, דער גאנצער ענין הויבט אן אויפגעקלערט צו ווערען. גאר בקרוב וועט אדוואקאט פארעלסקי, וועלכען דו קענסט דאך, זיין אין בערלין און דארט וועט שוין אלץ אויפגעקלערט ווערען. למען השם נישט מאכען קיין שום שריט ביז דו וועסט נישט בעקומען קיין קלארע ידיעות פון מיר".

פערשטעהט זיך, אז אדא האט שוין מעהר נישט געפרובט צו מאכען, וועלכע ס'איז פארשלאגען אדער אנגעהמען שריט, אז פראנקענשטיין זאל זיך זעהען מיט זיין פרוי אין בערלין. דער גורל האט אבער אנדערש געוואלט. די בעגעגעניש איז געקומען פון זיך אליין און דאס ביי פאלגענדע אומשטענדען.

פראנקענשטיין האט זיך שוין געפיהלט פיל מונטערער און שטארקער. מיט יעדען טאג האט זיך געשטארקט זיין גלויבען, אז א דאנק מאנקען און דעם אדוואקאט פארעלסקי, וועט זיך דאך סוף-כל-סוף איינגעבען צו בעווייזען זיין אונשולד און ער וועט זיין א פרייער מענש, אלץ בעסער איז געווארען זיין הומאר. פראנקענשטיין האט זיך שוין ערלויבט אין די אווענדען צו פערלאזען זיין צימער, אין וועלכען ער איז די גאנצע צייט געזעסען ווי אנ'ארעסטאנט, און צו שפאצירען איבער די בערלינער אפגעלעגענע גאסען, וואס אנ'אווענד איז ער גע-גאנגען איבער אין שטאט. קיין מענש האט איהם נישט געקענט און אויך ער האט קיינעם נישט געקענט. מיט דער דאזיגער איבערצייגונג האט ער זיך געשפירט זיכער און האט נישט קיין מורא גע-האט פאר קיין שום איבערראשונגען. נאך אין די צייטען פאר זיין אומגליק האט ער פיל געהערט וועגען די מערקווירדיגקייטען פון דער גרויסער אייראפעאישער שטאט, איהם האט אלץ אינטערעסירט, יעדע בייזע זאך, וואס ער האט בעמערקט, האט ער לאנג אנגעקוקט און בעטראכט און געזוכט אלץ בייזע איינדרוקען און עמאציעס. ס'איז געווען א הער-ליכער אווענד ווען פראנקענשטיין האט שפאצירט איבער א ברייטע העל-בעלויכטענע בערלינער גאס, ס'איז שוין געווען נאכ'ן שליסען די געשעפטען, א בער אין אלע שויפענסטער האט געברענט העל דאס ליכט, כדי צו בעווייזען די סחורות, וואס גע-פינען זיך דארטען. די ליכט-רעקלאמעס אויף די דעכער, אויף די הייזער, ביי די עקען פון די גאַ-סען האבען זיך אנגעצונדען און געלאשען, די טראמוואיען, אויטאס זענען געפלויגען ווי די וויל-דע טייוואלאנים. פראנקענשטיין איז שוין נישט גע-וואוינט געווען צו דעם דאזיגען רעש און טומעל, אלץ איז איהם שוין אויסגעקומען פרעמד, (אזוי ווי ער וואלט פלוצלונג אריינגעפאלען אין א גיהנום), ער איז נישט געגאנגען, נאר איז געשטויסען גע-ווארען דורך די מאסען שפאצירענדע. איבעריגענס איז איהם געווען אלץ איינס וואוהין ער געהט, ער וואלט אזוי געקענט געהען און בעוואונדערען די קלענסטע זאך, אפילו די גאנצע נאכט, ער האט זיך געפיהלט אזוי פריי און זיכער, ווי נאך קיינמאל נישט. ווען ער איז פערבייגעגאנגען א קינא-טעאַ-טער, האט ער זיך אפגעשטעלט און איבערגעקוקט די ארויסגעהאנגענע בילדער, איהם האט שטארק פעראינטערעסירט דאס בילד, ווען ער האט זיך אר-קענטירט פון די בילדער, אז ס'האנדעלט זיך וועגען א געפייניגטען אונשולדיגען מענשען, ער האט זיך נישט געקענט אפרייסען פון קוקען אויף די בילדער און איז א לאנגע צייט דארט געשטאנען. כל צלונג האט ער הינטער זיך דערהערט א געשפרעך צווישען א מאן מיט א פרוי. איהם האט נישט אינטערעסירט דאס וואס מ'רעדט הינטער איהם, אבער די שטימע פון דער פרוי, וואס האט גערעדט הינטער איהם איז איהם אויסגעקומען שטארק בעקאנט. ער האט נישט געלעגט קיין אכט דערויף און ווייטער רוהיג געשטאנען און געקוקט אויף די בילדער, וואס ווייטער די פרוי האט דארט גערעדט, געשטיפט און געלאכט, אלץ מעהר האט פראנקענשטיין זיך אנ-געהויבען צו דערטערווייטערן. ער האט זיך נישט גע-וואלט אויסדרעהען, כדי צו זעהען ווער ס'רעדט דארטען, אבער איהר געלעכטער האט איהם אלץ מעהר געגעבערט אין די אויערען, ער האט אליין נישט געוואוסט פארוואס ס'דערווירט איהם אזוי דאס געשפרעך פון דעם פאר'על, דאך איז אזוי געווען און נישט קוקענדיג מעהר בישטעהען דעם נסיון, האט פראנקענשטיין זיך פלוצלונג אויס-געדרעהט און געבליבען שטעהן, ווי פערשטיינערט. פאר איהם איז געשטאנען אנ'עלעגאנט געקליידע-טער הער מיט נאך מעהר עלעגאנט-געקליידעטע דאמע און האבען צווישען זיך געמיטליך געשמועסט וועגען זאכען, וואס זענען פראנקענשטיינען באמת נישט אנגעגאנגען. אבער וואס מעהר ער האט געקוקט אויף די ביידע מענשען, אלץ שטארקער איז געווארען זיין איבערראשונג און זיין פערוואונ-דערונג, ר'האט זיך דעריבער די אויגען נישט געגלויבט און געבליבען שטיין, אזוי, ווי אייגער וואלט איהם געווען פערכישופ'ט, ער האט נישט געוואוסט, צי חלומט ער, אדער האבען זיך איהם די געדאנקען פערדרעהט, וואס זאל דאס בעדייטען?

(פארטזעצונג קומט)

ראַדיאָ

צי האָט עקזיסטירט ראַדיאָ אין די צייטען פון... תלמוד ?!

עס איז גאַנץ לייכט זיך פאָראויסשטעלען די אויסטערלישע מינע, וואָס יעדער לעזער וועט מאַכען, איבערלייענדיג אַזאַ מין שאלה: „צי עס האָט עקזיסטירט ראַדיאָ אין די צייטען פון תלמוד" — ד. ה. מיט אַנ'ערך 2000 יאָהר צוריק ?...

מען וועט הויבען פאַר'חידוש'ט מיט די פלייצעס און זיך טראַכטען: מסתמא איז עס א וויץ אַזאַ אָדער סתם עפעס אַ גאַרישע בבא-מעשה ?

און דאָך איז עס אַזאַ פראַגע, וואָס האָט לעצטענס פשוט פעראינטריגירט פיל געלעהרטע. און געשעהן איז עס צוליב אַ צופעליגער ענטדעקונג, וואָס עמיצער האָט געמאַכט, לערנענדיג די מסכתא יומא פון תלמוד בבלי.

און די דאָזיגע סענסאַציאָנעלע געשיכטע איז אַזאַ:

אין דער מסכתא יומא. דף כ' עמוד ב' (אויף דער 2-טער זייט פון 20-טען בלאַט) געפינט זיך אַ זעהר מערקווירדיגע שטעלע, וואָס לויטעט, אַז „שלש קולות הולכין מסוף העולם בעד סופו ואלו הן: קול גלגל חמה בקול המונה של רומי בקול נשמה שיוצאה מן הגוף ויש אומרים אף לידה ויש אומרים אף „רידייא".

אין דער ווערטליכער איבערזעצונג הייסט עס: „דריי קולות גרייכען פון עק וועלט ביז'ן צווייטען עק וועלט. און דאָס זענען זיי: דאָס קול ווען די זון דרעהט זיך, דאָס קול פון המון אין רוים און דאָס קול בעת די נשמה געהט אַרויס פון גוף. און טייל זאָגען, אַז אויך דאָס קול בעת מען ווערט געבוירען און טייל זאָגען, אַז אויך „ר י ד יי א ".

אַזוי לויטעט אין דער ווערטליכער יודישער איבערזעצונג דער טעקסט פון דער גמרא. און אָט דער דאָזיגער סאָמע לעצטער זאַץ פון דער ציטאַטע האָט שטאַרק פעראינטריגירט פיל געלעהרטע.

וואָס זאָל דאָס בעדייטען דאָס קול פון „ר י ד יי א", וואָס הערט זיך פון איין עק וועלט ביז'ן אַנדערן עק וועלט ? צי זאָל נישט אַמאָל דאָס דאָזיגע געהיימניספולע „ר י ד יי א" האָבען עפעס אַ שייכות מיט אונזער היינטיגען „ר אַ ד י אַ" פון 20-טען יאָהרהונדערט ?...

ס'איז באמת אַ זעהר מערקווירדיגער ענין, וואָס קלינגט יעדענפאַלס זעהר אויסטערליש און מאָדנע.

און ווען מען נעהמט נאָך דערצו אין בעטראַכט, אַז לעצטענס האָט זיך בכלל גע'רעש'ט מיט די אַנטדעקונגען פון איינציגע תלמודישע געלעהרטע, דאָס פיל פון די היינט-צייטיגע מאָדערנע ערפינדונגען אויפ'ן געביט פון טעכניק, פיזיק, מעדיצין און אַסטראָנאָמיע זענען שוין בעקאַנט געווען די מחברים פון תלמוד — קומט באמת אויס זעהר אויפפאַלענד די גאַנצע געשיכטע אַרום דער פראַגע.

— צי האָט מען טאַקי אין די תלמודישע צייטען מיט טויזענדער יאָהרען צוריק געהאַט עפעס אַנ'אהנונג וועגען — ראַדיאָ ?...

א י ג ו ע ק.

כעלעמער הומאָר

ווי אַזוי כעלם האָט אָפגעברענט

אַ קאַץ האָט, אויפגעגעסען ביים כעלעמער רב ס'פלייש. האָבען די כעלעמער גענומען יאָגע די קאַץ, כדי זי צו בעשטראָפען.

איז די קאַץ אַרויפגעלאָפען אויף אַ דאַך. האָבען די כעלעמער אונטערגעצונדען די שטוב, כדי די קאַץ צו פערברענען. איז די קאַץ אַרויפגעשפרונגען אויף אַנ'אַנדערן דאַך. האָבען די כעלעמער אונטערגעצונדען די אַנדערע שטוב אויך איז די קאַץ אַרויפגעשפרונגען אויף אַ דריטען דאַך. האָבען די כעלעמער אונטערגעצונדען די דריטע שטוב.

אַזוי האָט אָפגעברענט גאַנץ כעלם

אַנ'ענטפער

אַ כעלעמער האָט אַמאָל געשריבען א בריף צו זיינעם אַ פעטער מיט גאָר גרויסע אותיות.

האָט מען ביי איהם געפרעגט:

— פאַרוואָס שרייבסטו מיט אַזוינע גרויסע אותיות ?

האָט ער געענטפערט:

— מיין פעטער איז אַ בלינדער...

ווען ער ווייס פריהער

אַ כעלעמער איז צום ערשטען מאָל געפאָהרען אויף אַ שיף און האָט שטאַרק געליטען פון דער ים-קראַנקהייט. אַז די שיף איז צוגעקומען צום ברעג, דערזעהט ער, ווי אַ טויכער קריכט אַרויס פון וואַסער.

— ווען איך ווייס דאָס פריהער — האָט דער כעלעמער דאַן אויסגעריען, מיט פערדרוס — ווען איך ווייס דאָס פריהער, אַז מען קען גיין צופוס דורכ'ן ים, וואָלט איך דאָך נישט געפאָהרען מיט קיין שיף.

צוגע'גנב'עט די קאַלאָשען

אַ כעלעמער איז געפאָהרען אין אַ קליין שטעטעל. אַרויסגעזעצט זיך אין כעלם אויפ'ן וואַגען, טראַכט זיך דער כעלעמער:

— אין וואַגען איז דאָך קיין בלאָטע נישטאָ, צו וואָס דאַרף איך טראָגען די קאַלאָשען אויף די שיך ?

און ער האָט אויסגעטון די קאַלאָשען און אוועקגעשטעלט אויף דער ערד אונטער'ן וואַגען.

אַז מען איז געקומען אין שטעטעל, האָט זיך דער כעלעמער אונטערגעבויגען אונטער'ן וואַגען, כדי אויפצוהויבען די קאַלאָשען. ער גיט אַ קוק — נישטאָ!

— ס'אַר אַ גוואַלדיגע גנבים זענען דאָ אין שטעטעל! — האָט אויסגעשריען דער כעלעמער — נאָר-וואָס אין שטעטעל אַריינגעפאָהרען, און שוין האָט מען צוגע'גנב'עט די קאַלאָשען!

זי וויל זיך צוגעוואוינען

אַ כעלעמער מיידעל, וועלכע האָט נאָך קיינמאָל קיין קוה פאַר די אויגען נישט געזעהען, איז געקומען אין אַ דאָרף.

איינמאָל האָט זי בעמערקט, ווי איהר קרובה מעלקט אַ קוה און דאָס מיידעל האָט געקראָגען חשק זיך אויסצולערנען מעלקען.

— נו, — מאַכט די קרובה — אָט האָסטו די קוה און דעם מי'לך-שעפל. זעץ זיך אַוועק און מעלק!

— שוין ווילט איהר, איך זאָל קענען אויסמעלקען אַ גרויסע קוה! — רופט אויס דאָס דערשראָקענע מיידעל. לאָזט מיר פריהער אויסמעלקען אַ קליינע קעלבעלע, און שפעטער, אַז איך וועל דאָס קענען, וועל איך אויסמעלקען אַ קוה.

דער גרויסער צייטונגס-מוזעי אין אַאַכען

(ענדע פון 4-טער זייט).

ספעציעלע אויסשטעלונגען. צוליב דעם יובילעי פון געטע איז איינגעאָרדענט געוואָרען אַנ'אויסשטעלונג פון די צייטונגען, וועלכע עס האָט געלעזען געטע בעת זיינע רייזעס. געטע האָט נישט ליב געהאַט קיין צייטונגען. ער האָט געזאָגט, אַז די צייטונג פיהרט צו אַלגעמיינער פלאַכקייט. אָבער כדי נאָכצופאָלגען די געשעהענישען האָט ער געמוזט זיי לייענען. אין די וויטרינעס זענען אויסגעלעגט פראַנקפורטער, ווייִמאַרער, שטראַסבורגער, באַדענער און אויסלענדישע צייטונגען פון געטעס עפּאָכע.

בעזונדערס אינטערעסאַנט זענען די צייטונגען, וועלכע זענען אַרויס אין דער צייט פון דער פראַנצעזישער רעוואָלוציע.

די פראַנצעזישע שפּראַך איז דעמאָלט געווען די שפּראַך פון דער גאַנצער אייראָפּעאישער געבילדעטער געזעלשאַפט. אין מערב-דייטשלאַנד האָבען אַלע צייטונגען געטראָגען דעם פראַנצעזישען אָפּקלאַנג, אין די איבעריגע לענדער זענען אַרויסגעגאַנגען צייטונגען אויף פראַנצעזיש. אין קעלן זענען געווען אפילו צוויי פראַנצעזישע צייטונגען.

עס איז אינטערעסאַנט, אַז אין די פראַנצעזישע צייטונגען אין קעלן איז אפילו מיט קיין וואָרט נישט געווען דערמאָנט וועגען איינגעהמען פון באַסטיליען. ביידע צייטונגען זענען געווען געטריי לואי דעם 16-טען און דעם מאָנאַרכיסטישען פרינציפּ און האָבען איינפאַך איגנאָרירט דעם פאַקט פון באַסטיליען. די אַנדערע דייטשע צייטונגען האָבען געדרוקט אויספיהרליכע בריף פון זייערע פּאַריזער קאָרעספּאָנדענטען, און אין דייטשלאַנד איז מען געווען גוט אינפאָרמירט וועגען דעם, וואָס עס טוט זיך אָפּ אין פראַנקרייך.

זעהר אינטערעסאַנט איז די אויסשטעלונג פון די אָקאָפּעס און פראָנט-צייטונגען פון דער לעצטער מלחמה. די אויסשטעלונג ווערט נאָך אויף איהר פאָרשער. אין די אָקאָפּעס-צייטונגען פון דער גאַנצער וועלט פערנעהמען אַ גרויס אָרט די אָפּטיילונגען פון הומאָר, טעאַטער, ספּאָרט, פערשידענע נישט-פּאָליטישע און נישט-מלחמה'דיגע געשעהענישען.

עס געפינט זיך אויך אין אַאַכענער מוזעי אַ נומער פון פּאַריזער „פיגאַראָ" פון יאָהר 1889 וואָס קען אַנערקענט ווערען פאַר א היסטאָרישען. דאָס איז די ערשטע אין דער וועלט צייטונג מיט אַ פאָטאָגראַפישען רעפּאָרטאַזש. אין דעם נומער זענען פאַראַן 8 פאָטאָגראַפיעס פון אינגזש. אייפעל — דעם שעפער פון דעם בעוואוסטען אייפעל-טורם. די פּאָרטרעטען זענען לויט אונזערע איצטיגע בעגריפען זעהר פּרימיטיוו. אייפעל זיצט אויף אַ שטול: אויף איין פאָטאָגראַפיע רעכטס, אויף איינער לינקס, אויף איינער איז ער ערנסט, אויף דער צווייטער מיט א שמייכעל, מיט די הענד געקרייצט אויף דער ברוסט און מיט די הענד אויפ'ן אָנלעהן פון דער שטוהל. אָבער דאָס ברענגען אַ פאָטאָגראַפיע אין טעקסט פון אַ צייטונג צו יענער צייט איז געווען אַנ'אמת'ע טעכנישע רעוואָלוציע.

ספּאָרט

מכבי שפּילט מיט קרושעענדער אין לאָדז

דער רעוואַנזש-מעטש וועגען אַריבערגעהן אין „אַ"-קלאַס האָט דער לאָדזער „מכבי" געזאָלט שפּילען היינטיגען זונטאָג מיט „קרושעענדער" אין פּאַביאַניץ. אַ דאַנק די בעמיהונגען פון דער פּעריוואַלטונג פון „מכבי" איז געלונגען דעם סענסאַציאָנעלען מעטש אַריבערצוטראָגען קיין לאָדז.

דער מעטש וועט פאָרקומען שוין היינטיגען שבת אויפ'ן „ל.ק.ס.-פּלאַץ. כדאי צו בעמערקען, אַז דעם ערשטען מעטש האָט „מכבי" געוואונען 2:4. „קרושעענדער" געפינט זיך איצט אין אַ זעהר גוטער פאָרם. ערשט דעם לעצטען שבת האָט די פּאַביאַניצער מאַנשאַפט בעזיגט די קאַלישער „פּראָספּנאַ" 1:4.

ס'איז פאָרצוזעהן אַז דער מעטש וועט זיך זעהר אַנ'אינטערעסאַנטער ווייל „מכבי" וועט שטרעבען צו זיגען, און אַזוי אַרום ערצילען דעם מייסטער-טיטול און אַריבערגעהן אין „אַ"-קלאַס.

ציהונג פון דער מלוכה-לאָטעריע

5-טע קלאַס — 23-טער טאָג

po 5,000 zł. na N-ry 88357 66880 150824.

po 3,000 zł. na N-ry 40646 88121 113820 140376 155793.

po 2,000 zł. na N-ry 16502 18784 18919 22902 32053 35307 43748 52969 60697 74836 86632 89066 90965 96455 96483 99455 101071 104199 111549 112849 126559 126910 126973 134815 1350072 139343 143286 148670.

po 1,000 zł. na N-ry 5707 9008 14931 16219 18537 19957 22562 28450 31495 39731 39798 43014 44112 45167 51088 51450 69293 70928 71563 72292 73870 73974 76117 78191 78570 86428 92490 95947 96771 101375 101913 120792 121365 122298 122994 123372 127165 131406 132046 135782 144209 144366 146124 149234 157525 158094.

Po 250 złotych na N-ry:

25 59 78 106 262 341 448 51 665 714 46 94
944 1054 68 77 91 252 529 48 614 969 789
826 926 43 79 2036 50 128 37 62 238 496 541
589 66 74 765 86 3158 341 64 412 579 649 64
74 76 734 828 47 78 989 4037 78 116 61 78 92
876 95 417 645 85 779 87 802 47 52 969 5004
180 99 221 452 62 74 93 590 651 81 715 24 47
97 827 42 43 57 916 29 35 6141 204 386 400
06 14 33 83 521 650 873 907 51 7052 73 105 11
22 62 70 336 435 514 703 46 841 45 49 84
8259 325 468 513 72 80 96 617 24 28 712 43
50 811 53 966 9008 66 160 209 24 42 70 91
400 551 691 722 51 78 10008 160 256 807 91
454 568 77 78 730 46 58 842 924 11090 195
214 16 79 99 424 29 51 515 61 675 93 702 40
65 67 927 12049 52 98 215 317 32 43 75 475
512 91 629 982 13164 269 353 496 551 728 58
910 14110 15 47 253 365 529 90 659 89 15009
38 43 122 89 361 502 95 628 709 803 13 78
912 14 39 57 16028 45 450 93 538 686 714 67
808 942 45 17060 261 360 522 78 617 64 741
806 73 18125 27 211 22 62 411 75 86 512 64
652 64 69 82 769 190030 07 53 274 305 31 601
76 703 56 20026 94 102 12 53 254 61 302 17
468 76 510 52 80 627 91 744 77 976 83 21081
149 250 511 62 96 606 33 734 96 914 42 22302
445 620 93 742 44 862 23030 121 54 64 201 23
48 93 329 77 484 528 684 921 59 24016 245 46
98 309 81 449 82 541 660 745 834 912 82 89
25087 142 250 305 406 47 58 660 735 829 43
96 26079 602 61 81 259 366 79 524 52 601 804
912 17 27011 21 80 92 236 58 491 505 84 664
978 28034 118 214 15 330 33 39 72 458 59 67
73 87 502 11 21 603 88 746 77 813 97 910 34
76 29048 322 23 67 407 43 500 21 68 604 39
64 724 92 929 34 909 46 64 30066 237 341 50
81 95 619 55 66 707 70 810 31085 87 252 474
576 827 67 979 32006 81 139 885 451 500 59
603 35 53 90 738 93 811 30 61 33015 35 53 110
28 270 410 84 895 520 623 718 836 37 68 936
34132 363 459 586 609 41 63 865 965 35214 378
404 51 69 83 519 90 646 68 89 91 92 706 09
17 72 809 39 72 99 968 36077 170 235 44 345
55 585 644 755 925 95 37001 19 186 216 84 91
346 451 513 65 609 852 947.

38010 104 12 213 18 38 552 928 29 39097
126 208 18 72 306 19 442 45 53 552 60 722 80
823 37 40062 253 88 95 308 97 541 93 611 710
30 37 954 76 41179 207 22 49 355 63 461 510
738 60 880 88 960 42111 14 343 44 88 483 517
78 640 803 46 93 923 94 43003 62 98 164 204
73 409 22 54 555 65 92 614 797 828 74 907 50
52 44036 89 259 95 367 437 544 623 30 846
45006 26 87 95 185 252 809 460 661 91 680 766
882 46120 70 244 469 619 71 97 783 47094 128
31 73 222 346 432 89 509 11 24 62 73 612 23
40 836 48041 115 36 242 527 696 840 922 49061
119 52 99 289 325 62 91 472 699 750 58 70 800
922 50057 60 86 180 239 323 45 471 73 91 93
510 77 86 90 621 787 51064 77 219 401 35 46
561 624 92 94 852 80 946 52017 52 144 263 354
553 72 637 50 72 741 918 24 53163 240 403 82
614 29 31 47 71 904 23 54026 56 101 43 216
254 99 444 618 704 911 33 55062 73 119 233
408 580 94 621 22 25 35 37 41 65 731 71 809
42 925 27 56 56045 233 356 582 835 45 55 95
945 63 57001 14 43 83 94 219 63 86 328 409
25 35 502 32 635 724 61 811 58337 423 33 575
76 85 635 797 816 928 57 59007 287 319 411
26 30 527 70 87 88 626 722 991 60197 212 835
428 93 717 18 841 86 90 928 86 61063 83 235
73 352 55 57 63 537 61 679 740 74 820 93
62026 120 204 308 28 74 444 509 686 722 802
20 947 63064 85 175 204 86 96 313 75 93 538
52 697 720 49 54 90 827 39 48 81 927 63 78
64155 63 91 232 319 66 435 63 637 71 733 804
40 63 901 65001 123 372 440 58 550 55 62 92
638 729 45 961 67 66008 70 168 267 349 96
420 685 86 720 43 804 54 92 995 67007 77 181
84 206 91 386 458 643 89 800 22 52 997 68091
172 443 94 598 621 49 715 832 60 97 69022 31
256 582 662 789 841 70011 45 50 58 140 49 80
237 82 86 301 83 490 525 61 86 610 68 88 987
71051 292 321 32 402 89 695 998 72044 127 89
361 419 502 20 38 642 69 814 37 39 920 28 99
73276 95 325 43 59 62 519 59 698 853 78
74129 90 253 420 507 67 98 676 823 34 61 91
914 75212 37 351 463 87 552 622 705 947.

76022 44 92 143 87 228 311 22 607 760 802
14 32 930 39 77917 36 78 244 96 331 540 636
51 763 88 828 979 78056 65 92 522 68 95 633
55 67 719 941 44 82 79091 180 92 94 341 427
75 83 88 613 715 54 98 800 911 25 8060 288
575 86 629 701 92 819 81109 19 83 314 452
537 627 89 703 833 39 909 82009 105 33 43 357
441 501 70 75 91 639 702 15 828 921 32 88
83008 87 110 12 29 49 437 589 602 61 818 907
84096 225 88 346 73 428 65 74 657 721 72 888
98 913 85004 37 149 289 309 11 42 58 483 511
27 94 652 82 791 874 86336 40 55 93 501 12
38 617 98 731 50 56 60 76 837 53 965 87014
163 94 725 894 982 88108 16 262 370 412 518
19 45 667 724 840 89022 84 86 88 146 85 286
368 465 77 84 529 619 93 725 40 81 825 85 89
97 916 45 91 90153 244 470 97 538 701 865
91070 117 46 245 441 73 527 635 66 852 77 907
42 92115 23 26 29 56 319 406 60 508 618 752
55 886 955 93085 143 91 481 88 677 786 809
57 46 971 94049 146 207 41 75 91 300 478 673
765 963 81 95025 83 123 245 53 69 80 348 510
26 45 660 871 86 87 944 96042 130 218 333 444
10 75 515 45 642 752 886 95 993 97007 231 65
512 24 30 546 412 32 756 84 815 956 98020 34
145 212 441 539 94 614 790 868 97 907 99088
41 91 96 155 56 245 51 319 48 54 79 424 42
520 75 797 819 949 78 100155 283 97 394 492
710 811 931 40 68 101062 137 236 366 68 404
31 95 536 676 746 883 90 954 102014 49 59 60
76 114 23 95 97 214 48 356 62 71 72 520 78 88
98 676 868 103003 163 72 317 71 94 419 598
528 701 35 834 63 67 927 104136 61 78 209 362
625 30 33 88 89 564 696 703 912 18 105005
27 70 142 249 70 408 55 80 508 19 22 76 640
805 905 106115 61 207 353 67 451 67 86 538
26 711 31 809 991 107168 86 93 505 678 99 757
84 74 880 932 108000 199 238 43 81 305 24 92
472 81 94 544 602 06 11 53 54 742 951 109102
202 27 394 404 27 514 63 622 40 99 736 826
932 40 51 85 110017 28 126 41 62 224 50 62
327 62 459 504 19 31 644 62 925 111001 2 48
114 99 216 411 46 757 77 844 999 112080 99
362 86 459 98 97 561 608 818 113000 09 44 110
31 248 353 59 402 91 557 97 608 54 747 65 812
944 52 87.

114061 84 220 315 38 420 46 54 60 63 548
604 30 52 70 859 928 49 98 115006 10 49 65
102 64 230 40 428 45 64 73 647 68 75 744 77
831 95 918 62 86 116138 56 70 94 201 71 346
411 43 512 89 96 833 43 946 96 117002 50 196
263 77 302 485 95 510 13 625 92 733 52 86 943
118090 169 81 319 68 90 549 99 611 88 735
974 119216 30 369 80 402 5 37 45 47 645 780
86 802 11 120018 88 101 80 216 25 72 340 421
779 821 921 29 49 121014 344 88 410 513 633 74
708 72 77 937 122056 153 281 52 349 58 73
418 36 544 71 719 40 845 74 913 63 123031 35
48 114 64 216 49 787 98 511 99 676 77 738 804
28 977 124068 174 261 84 87 365 520 32 47
601 768 80 851 912 44 52 85 125127 39 44 833
89 405 8 67 513 28 73 626 31 41 758 61 827
53 907 57 126021 89 135 91 94 494 508 11 39
622 708 46 832 909 31 49 79 127051 92 136
287 325 29 489 619 20 606 51 720 29 98 824
916 128111 49 62 67 72 241 46 309 45 76 456
698 868 996 129000 14 63 103 31 220 535 68
78 625 31 48 712 15 28 819 948 130420 547 61
76 626 85 710 131031 172 221 38 322 37 455
504 46 669 977 132021 27 28 60 116 250 30 86
510 41 610 15 25 73 94 727 33 64 933 133104
50 203 58 346 458 159 529 61 692 94 869
134029 48 215 26 432 84 524 67 678 703 834
38 88 927 135281 361 430 540 634 35 70 705
36 47 810 136152 78 212 48 77 98 311 500 7
669 81 755 802 5 48 936 74 95 137049 77 187
249 329 420 24 93 99 573 669 95 705 32 56 854
93 933 93 138129 87 99 366 402 49 550 61 638
727 139017 138 82 126 69 82 86 236 96 397
405 561 644 93 816 140038 1099 40 206 469
72 520 676 785 99 843 71 922 30 55 58 141023
263 75 94 334 97 484 41 640 65 87 628 904 57
94 142065 117 49 227 828 18 24 59 86 522 619
24 29 73 744 810 946 143064 93 204 326 588
610 77 98 99 816 25 47 969 144056 313 467
570 613 92 703 91 969 145037 157 61 259 60
368 440 567 640 46 85 61 912 81 96 146259
445 817 959 147072 104 24 77 85 244 318 66
586 68 612 52 714 25 97 148058 282 530 44 96
613 754 816 76 149049 85 131 41 413 28 541
603 75 830 48 52 58 923 89.

150015 17 120 200 323 55 424 68 710 89
890 943 151003 25 46 71 90 255 314 80 427 58
694 669 71 81 701 811 50 152002 87 160 95 220
29 52 313 21 81 506 619 25 60 760 73 153111
200 6 61 31 57 84 416 520 41 78 833 60 98
926 28 154084 236 72 322 38 44 45 66 71 89
85 88 426 567 769 817 74 950 65 97 155146
57 58 242 65 337 73 464 538 67 689 725 830 67
927 30 156111 36 52 76 89 91 297 326 32 406
31 71 92 913 69 81 653 73 742 819 81 906 69
95 157082 189 98 204 08 51 59 72 317 58 20
601 14 32 747 58 88 911 15042 65 74 168 77
85 86 97 240 45 346 53 414 19 39 615 34 51
61 94 701 19 61 74 79 85 825 81 917 23 33
159001 32 177 319 485 504 635 68 76 859 854
82 951.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט. אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזא אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאפ און עס פאלט אריין אין דעם פיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל געצייגט הייל באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך הויסע פראפעסארען מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר דאקטאר בראכירעווינר בעווייזען זיכער דעם שוועריגסטען און געפעהר-ליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס, דייטונגען מיט הייל-גארסעטען און ספעציעלע פאר פערקרימטע פיס און פלאט-פיס. ספעציעלע איינלאגען אין די שיך קינסטליכע גלידער פיס און הענד, גלייכע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפאנגט פון 9 ביז 1 ביי טאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבע-דינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט באלגענדע איניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד״ר בראנטש, פראפ. ד״ר י. מאריש-לער, פראפ. ד״ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.
סור נעהמען אויך אן פערזענליכע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין בעסטען דאנק פאר דעם הייל-ארטאפעד שטן גארסעט, וואס עס האט פערלענגט מיין 18-יעהריגער טאכטער ער ה׳ ד״ר. י. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 מיין טאכטער איז געווען קראנק אויף פערקרימונג פון קרייץ-ביין.
פישעל ווילדמאן.

שול-ביכער, ספרים, טלית׳ים,

שרייב-מאטעריאל. מחזורים. סליחות
25 פראצ. ביליגער!

וואסכאדניא 34 (פראנט-געשעפט)

הוי אויך אפגעבונג דורכ׳ן פויער.

צו בעקומען אלע ארט ספרים און לעהר-ביכער, ספעציעלער אויפטאהל פון מחזורים, אויך די וועלט-בערימטע וויל נער רב פנינים מחזורים, אויך מיט פוילישע איבערזעצונג ש״ס, חומשים, משניות, מדרשים, סדורים סלתים, גארטלעך, קאפלעך, ציצית, מזוזות, שעהנע תפילין. צום נייעם שול-סעזאן פערקויף פון אלערליי שול-ביכער אויך שרייב-מאטעריאל אזוי אז דאס שול-יונגעל קאן זיך אלעס אנקויפען אויף איין ארט און צו רעיעלע פרייזען. פאר שול-קינדער — גרויסע הנחות
גערענקט דעם אדרעס:
וואסכאדניא 34 פראנט-געשעפט אדער דורכן טויער

לעטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

17 זגיערזשער 17,

טעלעפאן 116-33

ס׳נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליסטען.
ד״ר גאלדשטיין-פאלאס, ד״ר יוסטמאן, ד״ר מ. קאנטאר, ד״ר ציענע, ד״ר ראקאווסקי, ד״ר ראזענצווייג, ד״ר רוזשאנער, ד״ר ווינבערג, ד״ר סטופעל.
צאהן-ארצט גראדזיענטשיק-קאראשיאווא
ווי אויך וויזיטען אין שטאט.
רענטגען-בעשטראלונגען, קווארץ, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, און ערצטליכע אנאליזען.

קוואליפיצירטע

דאמען-שניידער

בעשטעלט, גוטע פאכלייט, ווערען פון זאפארט גע-ברויכט. אדרעס צו ער-פאהרען אין אדמיניסטר.

שייטלען

— מיט —
פאריזער שרינדען
ווי אויך
פערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט
און אנדולאציע
צו ביליגע פרייזען,
ביי קערש
סקווערא ווא 15.

אכטונג!

קראוואטען-סוחרים!

אין דער בעוואוסטער פראצ. פון ט. הערשקא-וויטש. ווערען אויסגעאר-בייט בינדעס, שלייפען, מושקעס, ראגאטען, און שערצלעך. איך מאך אויך איבער פון אלטע בינ-דעס אויף נייע צו זעהר ביליגע פרייזען.
ט. הערשקאוויטש
וואלבארסקא 31
אין הויף ליגקע אפיצינע 2-טען שטאק.

Akuszerka-Masażystka

EILENBERGOWA-CZASOWSZCZYK

Przejazd 84

Wykonuje zastrzyki i inne zabiegi po cenie b. przystępnej.

Dr. J. HERSZFINKIEL

זשעלאזנא 8a

טעל. 111-87

צוריקגעקעהרט.

6063

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה, און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערוועז-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט ראסטעטיק.
— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען,
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען

וויזיט 3 זל.

קלעפסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען

נעהמט אן די דרוקעריי פון

„נייעם פאלקסבלאט"

די קלעפסידרעס ווערען איז משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאט.

SALON DAMSKI

p.f. „LEON"

Wólczańska 61,

front, II p.

ONDULUJE i STRZYZE PO CENACH BARDZO NISKICH,

bo w prywatnym mieszkaniu.

Uwaga: Wyczam **tanio ondulację** nowoczesnym sposobem.

— Manicur 60 gr. —

DR. MED. J. LUBICZ

כירורג-ארטאפעד

פאלודניאווא 9, טעל. 183-17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאהניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: וועלגערסען אויף פלאטפוסען. קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטען א. או. וו.

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

Dr. med.

W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

וואלינט איצט 4 צעגעלניאנא 4

(נעבן קינא „טשארי") טעל. 134-72

נעהמט אן פון $2\frac{1}{2}$ – 4 און פון 7 – 8 אווענד

Dr. med.

Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאג און פון 5–9 אווענד. זונטאג פון 10–1 בייטאג.
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע - פרייזען.

Dr. med

REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג
קינדערלאזיגקייט און סעקסועלע בערעטונגען

צוריקגעקעהרט.

נעהמט אן פון 5 — 8 אווענד.
זונטאג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאג.

Dr. HELLER

ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
האט זיך איבערגעצויגען אויף

טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה און פון 4—8 אווענד.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. G. Gersztajn

ספעציאל-ארצט פאר אויגען-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

TRAUGUTTA 12, tel. 175-10

נעמט אן פון 11–1 און פון 7–8 אווענד.

צאהן-ארצט

St. Gelberg

זאוואדזקא 14, טעל. 108-33

צוריקגעקעהרט

נעמט אן פון 10–1 מיטאג און פון 4-7 אווענד

יעדער איינציגער

מעבעל

האט זיך אי-בערצייגט, אז פאר
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או״וו
צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

קונסט-פאטאגראפישער אנשטאלט

אויפנאהמעס צו מאטריקולען און פעסער

נור 1 זל. 6 שטיק

רעטושירט, ברוינע פארב, ווי אויך פאסט-קארטען-אויפנאהמען צו ביליגע פרייזען. איך נעהם אן צו קאפירען פון אמאטארען.

L. LAKS מיט אכטונג

זשעראמסקיעגא 84.

צופאהר מיט טראמוואיען 8, 5, 6, 16 און 9.

השבת אבדה.

ס׳איז פערלוירען געווארען א פארטפעל מיט פערשידענע דאקומענטען. וועקסלען און מזומן, אויך אנ׳אינקאסא-קוויט פון דער באנק יוזעף הירשבערג. אלע וועקסלען ווערען ערקלערט פאר אונגילטיג. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען געגען בעלוינונג אפצוגעבען אלע וועקסלען און דאקומענטן צו ב. שטערן, וואכאדניא 13. דאס געלד קען דער פינדער האלטען פאר זיך. דיסקרעציע געזיכערט!

קליינע אנאנסען

1 זלאטי

פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

פריוואטע

א געהילף-ריכטעווער צו א קאמאשען-שטע-פער ווערט געזוכט פון זאפארט זגערזשער 14, ביי שווארצבערג. 6103

ס׳איז נויטיג א שפולער (ריק) אויף וואול-טשאנסקא 15, קווער אפיצינע, 3-טער שטאק.

א האנד-זאקען-ארבייטער ווערט געזוכט פון זאפארט. צו ערפאהרען פיעטריקאווער 161, ביים וועכטער. 6107

קוואליפיצירטע הערען-שניידער - ארבייטער קענען זיך מעלדען ביי ניעדזשוויעדזש, נארוטא-ווישא 5. 6108

א יונגעל פון אנשטענדיגע עלטערן אין על-טער פון 15–16 יאהר צו ערלערנען א גוט פאך, באלד געצאהלט, ווערט פון זאפארט געברויכט ביי לאכמאן, נאוואמיעסקא 28, פראנט, 3-טער שטאק.

פערשידענעס

אווענד-קאמפיעטען פאר דערוואקסענע. כדי צו געבען די מעגליכקייט די ברייטע מאסען זיך צו בילדען, האבען א גרופע יודישע קוואליפיצירטע פעדאגאגען געעפענט אווענד-קאמפלעטען אין גרופען און ענצעל, ווי אויך הילף פאר שול-יוגענד ביז 8 קל. צו זעהר ביליגע פרייזען. דער פרייז פון די נידריגע קלאסען נור 3 זל. מאנאטליך. עס ווערט געלערנט לויט דער נייעסטער מעטאדע. קילינ-סקיעגא 4, וו. 45. 6098

ראדיא-אפאראטען די נייעסטע סיסטעמען ווערט געמאכט און איבערגעבויט ביי מ. ברינער, פיעטריקאווער 102, אין הויף. 6098

Naftusię Truskawiecką — unikat balneologiczny —

שיקט ארויס די געזונדהייטס-פערוואלטונג אין טרוס-קאוויעץ אין פלעשלעך 11 0.7 אין קעסטלעך צו 25 און 50 פלעשלעך. „Naftusia" איז אויך צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד אפטעקט-נעס אין פוילען. 6078

לאקאלען

א זוניגע וואוינונג פון 3 שטיבען מיט א קיך מיט בעקוועהמליכקייטען אויף פיעטריקאווער גאס פרייזווירדיג צוליב אברייזע איבערצוגעבען. צו ערפאהרען טעל. 160-70. 6088

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה
פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו״ט—24 גר. אין דער ווייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „
נאכ׳ן טעקסט—12 „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „
אויסער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען-20 גר. א מ/מ (אין דער זייט 8 שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז - 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ – 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר׳ן אינהאלט און טעקסט פון די אנאנסן איז די פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמינ. איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.